

බුදුසරණ

ධර්ම භාණ්ඩාගාරයක් - සාරධර්ම සංග්‍රහයක් www.budusarana.lk email:budusarana@lakehouse.lk

ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ 2565 ක් වූ වෙසක් අච අවචක ජෝද, 2021 ජුනි 02 බදදද **BUDUSARANA WEDNESDAY JUNE 02, 2021**
55 කාණ්ඩය, 49 පත්‍රය, ආරම්භය 1965-06-13, ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ලියාපදිංචි කරන ලදී. පිටු 16

මුහුණත තෙරණුවෝ රහත්වීම

ලෝ සත නැහැවූ සදහම් අමා වැස්ස

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

කිසිදු පසු නොබසින අසාමාන්‍ය විරියයක් උන්වහන්සේ සතු විය. කිසිවකුට හෝ වසඟ කරගත නොහැකි, මං මුළාවට පත්කළ නොහැකි, වහා වැටහෙන අභිශයින් ම තික්ෂණ නුවණක් උන්වහන්සේ සතු විය. විමුක්තිය සොයා ගිය ආධ්‍යාත්මික වාරිකාවේ දී සිද්ධාර්ථ ශ්‍රමණයන්ගේ සිත ඇදී ගියේ වනගත අසපුවල භාවනා උගන්වමින් සිටි ගුරුවරුන් දෙදෙනකු ගැන පමණි.

සිද්ධාර්ථ ශ්‍රමණ තෙමේ ඒ අසපුවල නැවතුණේය. ඒ ගුරුවරු දෙදෙනා වන ආලාරකාලාමයන්ටත්, උද්දකරාමපුත්‍රයන්ටත් මැනවින් සවන් දී ඔවුන් උගන්වන දේ නිමේෂයකින් ඉගෙන ගත්තේය. එහි පරතෙරට ම ගියත් එය සදාකාලික විමුක්තිය නොවන බව සිය තික්ෂණ ප්‍රඥාවෙන් අවබෝධ කරගත්තේය. සිද්ධාර්ථයන් ඒ ගුරුවරුන් ද, ඉගැන්වීම් ද අත්හැර ඒ අසපුවලින් ද නික්ම ගියේය.

විමුක්ති මග කාගෙන්වත් ඇසීමෙන් පලක් නොවන බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගත් ශ්‍රමණ ගෝතමයන් වහන්සේ තමන්ම ඒ විමුක්ති මාර්ගය සොයා ගන්නට තීරණය කරගති. අසාමාන්‍ය බුද්ධියකින් උන්වහන්සේගේ විමසුම් තුවණ තීර්මිත වී තිබුණත්, එකල දඹදිව විමුක්ති මාර්ගය ලෙස ඉස්මතුව පැවති අන්තකිලමොනුයෝගය හෙවත් ශරීරයට දැඩි දුක්දීම අත්හදා බැලීමට යොමුවිය.

ආර්ය පර්යේෂණයක තීරන වී ගත කළ සය වසරක් තරම් වූ ඒ කාලපරිච්ඡේදය අතිශයින් ම කටුක, අතිශයින් ම දුෂ්කර විය.

අසමසම විරියයෙන් යුක්තව අප්‍රාණක නම් වූ ධ්‍යානය වඩාදී උන්වහන්සේ සිහිසුන්ව ඇදවැටුන අවස්ථා පවා තිබුණි. ආහාර වර්ජනය හේතුවෙන් මහා පුරුෂ ලකුණු යටපත් වී ගොස් කුස අතගාදී පිටකොන්ද හසුවන තරමට ශ්‍රමණ ගෝතමයන් වහන්සේ වැහැරී ගියහ. තමන් වහන්සේ ජීව්‍යවට පත්කරගැනීමේ ඉතාම කර්කශ වූත්, දුෂ්කර වූත් එම වැඩපිලිවෙල තුළින් චිත්ත පාරිශුද්ධියක් ලද නොහැකි බව ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් අවබෝධ කරගත් බෝසනාණන් වහන්සේ එම අත්තය ද අත්හැරියහ. කාමසුබයෙහි ඇලීගැලී වාසය කිරීමත්, ශරීරයට දැඩි දුක්දීමත් යන අත්ත දෙක ඉතාම ප්‍රායෝගික ව හඳුනාගෙන, ඒවා බැහැරකොට මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ඉතාම තිවැරදිව හඳුනාගත් ලොව පළමු බුද්ධිමත් මනුෂ්‍ය රත්තය උන්වහන්සේය.

යමක් දෙස ඉතාමත් සුක්ෂම ලෙස

විමසා බලන්නට සිද්ධාර්ථයන් තුළ පැවතියේ අතිශය දක්ෂ බවකි. ඒ සුවිශේෂී හැකියාව නිසාම ඉතාම තිවැරදි ලෙසත්, ඉතාම සුක්ෂම ලෙසත් විමුක්තිය පිණිස ප්‍රගුණ කළ යුතු මාර්ගය සොයා ගන්නට බෝසනාණන් වහන්සේ සමත් වූහ.

තමන් වහන්සේගේ ම තුවණින් සොයාගත් ඒ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව සීල, සමාධි, ප්‍රඥ වශයෙන් ප්‍රගුණ කොට උපරම ඵල නෙළා ගන්නටත්, ඒ අමා නිවන සාක්ෂාත් කර ගන්නටත් උන්වහන්සේ සමත් වූහ.

ඒ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ප්‍රගුණ කිරීමෙන් දහම් ඇස ලබා දෙයි. අවබෝධ සැණය ලබා දෙයි. කෙලෙස් සංසිද්ධාලයි. විශේෂ සැණය ඇති කරයි. සත්‍යාවබෝධය ලබාදෙයි. අමා නිවනට පමුණුවයි.

ඒ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙව්-මිනිස් ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්නේ “අංග අටකින් සමන්විත ආර්ය මාර්ගය” වශයෙනි. ඒ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පරිපූර්ණ වශයෙන් ප්‍රගුණ කර ගැනීම පිණිස ප්‍රතිපදාව වඩන්නේ සීල, සමාධි, ප්‍රඥ දියුණු වූ පසු සිත විමුක්තියට පත්වේ. විමුක්තිය පිණිස සමාධියත්, ප්‍රඥාවත් බලවත් ව උපකාරී වේ. දුකින් තිදහස් වූ, විමුක්තියට පත් මුනිවරයාට ඒ පිලිබඳව ඉතාම පැහැදිලි අවබෝධ

සැණයක් පවතී. එය විමුක්ති සැණ දර්ශනයයි.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ප්‍රගුණ කොට විද්‍යා විමුක්ති සාක්ෂාත් කිරීම ගෝතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අසමසම විජයග්‍රහණයකි. ඉන්පසු තමන් වහන්සේ “සම්මා සම්බුද්ධත්වය” ට පත් වූ උතුමකු වශයෙන් සමස්ත ලෝකයා හමුවේ හෙළිදරව් කර සිටියහ. ලොවේ සියලුම යහපත් ගුණධර්ම උන්වහන්සේ තුළ ඒකරාශී වී තිබුණි. එය බුද්ධිමය විජලවයක උත්තරීතර ඵලය බවට පත්වුණි. එය අවිද්‍යා අත්ධකාරය වනසා දැමූ විද්‍යාවේ ආලෝකය දසන විහිදූ ගෝතම බුද්ධ රාජ්‍යයයි.

බුද්ධ රාජ්‍යයේ සුවිසල් ප්‍රාකාරය ආර්ය සීලයෙන් තීර්මිත ය. එහි මාලිගය ආර්ය සමාධියෙන් තීර්මිත ය. එහි ආර්ය ප්‍රඥාවෙන් තීර්මිත කොත් පළක්ද තිබේ. ඒවායින් තිරතුරු විහිදෙන්නේ ධර්ම විමුක්ති රශ්මියයි. එම රාජ්‍යයේ අනුත්තර වූ ධර්ම රාජ්‍යයාණෝ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේය. ඒ අසිරිමත් බුද්ධ රාජ්‍යයේ සදහම් සෙත්පති වනාහී නටාගත අනුජාන සාරපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේය.

ඒ ධර්ම රාජ්‍යයාණන් විසින් පවත්වන ආඥා වක්‍රය සද්ධර්මයෙන් තීර්මිත ය. එනම් වතුරාජ්‍ය සත්‍ය ප්‍රකාෂිත ධර්ම වක්‍රයයි. ඒ බුද්ධ රාජ්‍යය තුළ අසභ්‍ය නායකයාණන් ලෙස නිකෙලෙස් හද මඩලක් දරා හතලිස්පස් වසරක් පුරා උන්වහන්සේ වැඩසිටි සේක. ඒ වනාහී කෙලෙස්වලින් තොර වූ පරම පිච්ඡුරු වූ තීරහංකාර නායකත්වයකි. ඒ වින සුවපත් කරවන ලොච්ඡුරු නායකත්වයකි. ලෝකයේ ඉතාම පුජනීය තීර්මල නායකත්වයක් තිබෙන්නේ බෞද්ධයින්ට පමණි.

පොල්ගහවෙල මහමෙව්නා භාවනා අසපු සංචිතයේ නිර්මාතෘ සහ අනුශාසක **කිරිබන්ද්‍ර ගොඩ සදුණානන්ද හිමි**

සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වීමත් සමග මේ පෘථිවියේ පමණක් නොව සමස්ත විශ්වයේ ම උන්වහන්සේ අතහිඟවතිය පුරුෂ රත්තය බවට පත්වූ සේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරන්නට පටන් ගත්තේ ඒ අසිරිමත් ප්‍රඥාවෙන් බිඳක් ශ්‍රාවකයන්ටත් ලබාදීමේ බිහිසුණු දුක්ඛිත සංසාර වක්‍රයෙන් අප නිදහස් කරවීම පිණිස පමණි. තමන් වහන්සේ අවබෝධ කළ ධර්මය ඒ ආකාරයෙන් ම අත්‍යයන්ට ද අවබෝධ කරදීම පිණිස උන්වහන්සේ තුළ තිබුණේ විස්මිත හැකියාවකි. ඒ නිසාම අරහත්වයට පත් වූ අතිවිශාල ශ්‍රාවක පිරිසක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වටා වැඩ සිටියහ.

ඒ රහතන් වහන්සේ තුළ තමන් නිකෙලෙස් බවට පත්කළ ශ්‍රී සද්ධර්මය කෙරෙහි වූයේ අප්‍රමාණ ශ්‍රද්ධා ගෞරවයකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමට පෙර තමන් වහන්සේ විසින් පත්සාලිස් වසරක් පුරා දේශනා කළ ධර්මයත්, පැනවූ විනයන් ගෝතම බුද්ධ රාජ්‍යයේ නායකත්වයට හෙවත් ශාස්තෘත්වයට පත් කළ සේක. ඒ ධර්ම විනය අදත් ඉතාම තීර්මලව, ජීවමාන ව පවතී. ඒ ධර්ම-විනය මනාකොට හඳුනාගෙන සීල, සමාධි, ප්‍රඥ තුළින් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ප්‍රගුණ කරගන්නා භාග්‍යවත්තයින් හට අදත් උන්වහන්සේගේ අසිරිමත් ධර්ම ශරීරය ජීවමාන ව දැකිය හැකිය.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සද්ධර්මය අප ඉගෙන ගත යුත්තේ බලවත් ශ්‍රද්ධා ගෞරවයකින් යුක්තව ය. ‘කෝටි සංඛ්‍යාත ජනතාවක් සදාකාලික ශාන්තිය උදාකරගත් උත්තම වූ ධර්මයක් නේදමෙය...’ කියා ධර්ම ගෞරවයෙන් හදාරණ විට ශ්‍රද්ධාව ඇතිවේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ද, ශ්‍රී සද්ධර්මය කෙරෙහි ද, ආර්ය ශ්‍රාවක සංඝ රත්තය කෙරෙහි ද බලවත් ව සිත පහදී. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදැන වදාළ ආර්ය මාර්ගයේ ගමන් කිරීමට කැමැත්ත උපදී. ඔබට ද මේ උතුම් වෙසක් සමයේ ඒ දුර්ලභ වාසනාව උදාවේවා!

වෛසක් අව අවචක භෝදා

දුම් දෙසුම

ත්‍රිවිධ රත්නයේ ගුණ අනන්තය

යෙකෙහි බුද්ධිං සරණං ගතාසෙ නතෙ ගමිස්සන්ති අපායං පහාය මානුසං දෙනං දෙව කායා පරිපුරෙස්සන්ති

අස්ගිරි මහා විහාර පාර්ශ්වයේ උපාධ්‍යාය

අමුණුපුර පියරත්න නා හිමි

පින්වත්නි, සතරාමර ලෝක සිවංකර අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි පන්සියයක් මහරහතන් වහන්සේලා පිරිවරකොට කපිලවස්තු තුවර මහ වනයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි දස දහසක් ලෝක ධාතුන් හි දෙවි දේවතාවෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රධාන ආර්ය ග්‍රාවකයන් දැකීමට පැමිණියාහු ය. එසේ පැමිණී එක් දේවතාවෙක් මෙම ගාථාවෙන් බුදුන් සරණයාමෙහි ආනිශංස ප්‍රකාශ කළහ.

යම් කෙනෙක් බුදුන් සරණ ගියාහු ද ඔවුහු අපායට නොයන්නාහ. ඒ බුදුන් සරණ ගියෝ මනුකය හැර දේව කාය සම්පූර්ණ කරන්නාහු ය. කල්ප ගණන් තිස්සේ බුද්ධ යන වචනය පවා අසන්නට නොමැතිව තිබිය දී කාලාන්තරයකින් මනුලොව පහළවන ලොවතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ නිසා බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යන රත්නත්‍රය ප්‍රකට වීමෙන් මනුලොව ප්‍රධාන දස දහසක් සක්වල පුරාවට මංගල සම්මතයෙන් අසිරිමත් දෙතිසක් ප්‍රාතිහාර්යවලින් සියලු සත්වයන්ගේ චිත්ත සන්තාන ප්‍රසන්න වන්නාහ. සාදු තාදයෙන්, තුනි පුජාවෙන් තුටු පහටුවන්නාහ. එවන් උතුම් තෙරුවන් සරණ යෑමෙන් ලබන ප්‍රතිඵලයක අනන්ත අප්‍රමාණ වන්නේ ය.

අප බෞද්ධයන් වශයෙන් අත්‍ය ආගමිකයන් අතර අතන්‍යතාවයෙන් සිටීමට හේතුවන්නේ අවංක චේතනාවෙන්, අවල ග්‍රද්ධාවෙන්, කුසල වෛතසිකයෙන් තෙරුවන් සරණ යාමයි. තිසරණ සරණ යාම පිලිබඳව ධර්මානුගත ශාස්ත්‍රීය අවබෝධයක් තිබිය යුතුවන්නේ ය.

සරණ, සරණාගමන, සරණාගත, සරණාගමන ප්‍රභේද සරණාගමන එල, සංකිලේෂ යන කරුණු හය පිලිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නේ නම් වරක් ගත්

සරණාගමනය ජීවිතාන්තය දක්වා නොනැසී පවතින්නේ ය.

බුද්ධාදී රත්නත්‍රය සරණ යාමෙන් හය, ත්‍රාසය, දුක, පර්ලාහ, හිංසනය, හීෂණය තැනිවන බැවින් සත්වයන්ට එකම පිහිට තිසරණ සරණයාම වන අතර එය පිහිට කරගෙන පලමුව, දෙවනුව, හා තෙවනුව සිත කය කැපකිරීම සරණාගමන නම් වන්නේ ය. සරණ ගිය තැනැත්තා සරණාගත නම් වන්නේ ය.

සරණාගමන ප්‍රභේද

ආත්ම සන්තිර්යානත, තත් පරායන, ශිෂ්‍ය හා ප්‍රණීපාත ය.

අද පටන් මම බුදුන්ට ආත්මය බාර කරමි. එමෙන්ම දහමට, සඟනට ජීවිතය පරිත්‍යාග කරමි යනුවෙන් රත්නත්‍රයට ජීවිතය පරිත්‍යාග කිරීමෙන් සරණයාම ආත්ම සන්තිර්යානත සරණාගමන නම් වන්නේ ය. අද ද පටන් මම බුද්ධ පරායණ, ධම්ම පරායණ, සංඝ පරායණ වෙමි යන අධිෂ්ඨානයෙන් සරණයාම තත් පරායණ සරණාගමන නම් වන්නේ ය. ආලවක යක්ෂ යාගේ සරණයාම මෙහි.

අද පටන් මම බුදුන්ගේ ශිෂ්‍යයෙක් වෙමි. ධර්මයේ හා සංඝයා වහන්සේගේ ද ශිෂ්‍යයෙක් වෙමි යි, තෙරුවන් සරණ යාම ශිෂ්‍ය භාවෝපගමන සරණ යාම නම් වන්නේ ය. බුද්ධාදී රත්නත්‍රයට අභිවාදන, අංජලි කර්ම, සාමිච්චි කර්මාදියෙහි සතන නියුක්තව සරණයාම පණීපාත සරණාගමන නම් වන්නේ ය.

එවං අචිත්තියා බුද්ධා බුද්ධ ධම්ම අචිත්තියා අචිත්තියෙසු පසත්තානං විපාකො හොති අචිත්තියො බුද්ධාදී රත්නත්‍රයේ ගුණ අනන්ත වන්නා සේ ම සරණයාමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයක ද අනන්ත වන්නේ ය.

ලෝකික ලෝකෝත්තර වශයෙන් සරණාගමනයේ ප්‍රතිඵලයක දෙයාකාර වන්නේ ය. දෛනික ජීවිතයේ දුක් වේදනා, ලෙඩ රෝග, කාසික හා මානසික සන්තාප දුරුවීම, බාහිර සමාජයෙන් හා පරිසරයෙන් වන ව්‍යසනයන් තැනිවීම, වස විස, හා තපුරු සතුන්ගෙන් වන කරදර විපත් වාරණය, ජීවිතය තීරසරවීම දිව්ධ ධම්ම වේදනීය වශයෙන් ලබන්නා වූ ආනිශංස වේ.

එතං බො සරණං බෙමං එතං සරණ මුත්තමං එතං සරණ මාගමිම සබ්බ දුක්ඛා පමුච්චති ආදී නසින් දුක් වූ පරිදි තෙරුවන් සරණයාම ලෝකෝත්තර ආනිශංස වශයෙන් ක්‍රමයෙන් සීල, සමාධි, ප්‍රඥ වැඩීමෙන් උතුම් නිවන් සම්පත් ලබා ගැනීමට මූලික පදනම වන්නේ ය.

අප බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේ දඹදිව දෙසැටක් මිථ්‍යා දෘෂ්ටි පැවති බව බ්‍රහ්ම ජාල සුත්‍රයෙන් දක්නට පුළුවන. ලෝකය පිලිබඳව මෙන්ම ආත්මය පිලිබඳව ද මිනිස් චිත්තනයට ඇතිවන මිථ්‍යා අදහස් තුරන්කොට බුද්ධාදී රත්නත්‍රය කෙරෙහි මෙයට වඩා ඇති කර ගන්නා ග්‍රද්ධාව මත ලෝක ජනතාවගේ අනාගත පැවැත්ම රඳා පවතින්නේ ය.

තෙරුවන් සරණින් සියලු සත්වයෝ සැතසෙත්වා ලෝක වසංගත දුරුවේවා

නමස්කාර කරමි

ලපටි ලදුල්ලෙන් සැදි තුරු සෙවණක ඉපදී වන ගිරි අරණක ලොවතුරු සුවයෙන් සැතසී ගහ කොළ අතරේ පිරිනිවන් පාවදල මහා ශාන්තිදයකයාණෙනි

ඉරට හඳට අහසට පොළොවට බියෙන් ත්‍රස්ත වී බාහිර බලවේගවලට නොපෙනෙන දේවත්වයට වහල් මෙහෙවර කළ ප්‍රාථමික මිනිස් සිත ඉන් මුදවා කාලාම ආදී සුත්‍ර දේශනාවන්ගෙන් චිත්තන නිදහසේ වැට කොටු සීමා පවුරු බිඳ හල මහා විමුක්ති දයකයාණෙනි,

මිනිස් මතසේ ගැඹුරු අදුරු ආගාධයන්ට කිඳා බැස නමන් විසින්ම නොබියව පර්යේෂණ පවත්වා ප්‍රත්‍යක්ෂ කොටගත් අප්‍රමාණ ප්‍රඥවකින් ගිනිගත් සත් සිත් නිවූ සැතසු, විමුක්ති රසයෙන් කුළු ගැන් වූ කී දේ කළ කළ දේ කී ශ්‍රේෂ්ඨතම මාර්ගෝපදේශකයාණෙනි

සාර්ථක සැපවත් ජීවිතයකට ඇවැසි මෙතෙහි කළ යුතු නොකළ යුතු අරමුණු පහද දී “නමන් නමන්ට ම ප්‍රදීපයක් විය යුතු” බව දෙසු අසහාය චිත්තකයාණෙනි.

අනන්ත විශ්වයේ කොතැනක සිට බැලුව ද සද දිදුලන මිනිස් පිය සටහන මිහිමත තැබූ අසම සම කල්‍යාණ මිත්‍රයාණන් වහන්ස නමස්කාර කරමි... සම්මා සම්බුදු රජාණෙනි නමස්කාර වේවා... සම්මා සම්බුදු පියාණෙනි

සුමුදු භේවාචසම්

සියලු බුදු ගුණායන්හි පිහිටා වදාළ සේක

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

බෝසතාණන් වහන්සේ ප්‍රීතිය ඉක්මවීමෙන් ද ධ්‍යානෝපේක්ෂාව ඇතිව වාසය කළහ. සිහි ඇත්තේ, සමන්ත පුඤ්චෙන් යුක්ත වූයේ සුඛ විභරණ ඇත්තේ යැයි බුද්ධාදී ආර්යයන් විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද භාෂිත ධ්‍යානයට පැමිණියහ.

සිවුවැනි ධ්‍යානය

අනතුරුව බෝසතාණෝ කාසික සුඛය ද, කාසික දුක්ඛය ද, වෛතසික සුඛය හා වෛතසික දුක්ඛය ද පහව යාමෙන් දුක් වේදනා නැති, සැප වේදනා ද නැති එනම් උපේක්ෂාවෙන් හටගත් පිරිසුදු සිහිය (සනි) ඇති වතුර්ථ ධ්‍යානයට පැමිණියහ.

මෙසේ බෝධි වෘත්ත මූලයේ දී වතුර්ථ ධ්‍යානය ඉපදවීම විදර්ශනාපාදක ද අභිඤ්ජාපාදක ද, නිරෝධපාදක ද, සර්වකාන්තාපාදක ද යනුවෙන් සියලු ලොචතුරා ගුණ දෙන්නේ විය.

පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඤාණය ලැබීම

අප සිද්ධාර්ථ ගෞතම බෝසතාණන් වහන්සේගේ සිත වතුර්ථ ධ්‍යානයෙන් සමාහිත විය. උපේක්ෂා සමානි පාරශුද්ධියෙන් පිරිසුදු විය. නිර්මල විය. (ප්‍රභාස්වර විය) අංගණ හෙවත් රාගාදී කෙලෙස් මල ද පහවිය. සිත කෙලෙසන්නාවූ උපක්ලේශ දුරු විය. මෘදු වූ සිත වශීභාවයට පැමිණියේ ය. දැන් සිත පිරිසුදු කළ රත්රන් සේ මැනවින් වඩන ලද බැවින් අභිඤ්ජා කර්මයට (කම්මනිය) සුදුසු විය. පිරිසුදු වූ ශුද්ධාදී ධර්මයන් විසින් ආරක්ෂා කරන බැවින් සිත අවල වූ කල්හි පෙර විසූ කඳ පිලිවෙල සිහි කිරීමේ නුවණ පිණිස සිත නැංවූහ.

බෝසතාණන් වහන්සේ අතින් ජාති මෙසේ සිහි කළහ. එක ප්‍රතිසන්ධියක් මුල් කොට වූතිය අවසන් කොට ඇති එක් භවයක ස්කන්ධ පරම්පරාව තෙක් එක් ජාතියක්, මෙසේ වූ ජාති දෙකක් ද ජාති තුනක් ද ආදී වශයෙන් දියුණු කොට ජාති

දහසක්, ජාති ලක්ෂයක් ද කල්ප ගණන් සිහි කිරීමට සමත් වූහ.

අසවල් ජාතියෙහි අසවල් නැත ඉපිද සිටියෙමි. මෙබඳු නමක් විය. මෙබඳු ගෝත්‍රයකට අයත් විය. පැහැය, ආහාර, සැප, දුක් මේ මේ අයුරින් විය. ආයු කෙළවර ඒ භවයෙන් වූවන නැවත ඉපිද ආදී වශයෙන් පෙර විසූ කඳ පිලිවෙල සිහි කළ බෝසතාණන් වහන්සේට එම රාත්‍රියෙහි පූර්ව යාමයේ දී “පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඤාණය” නමැති ප්‍රථම විද්‍යාව ලැබුණි. අවිද්‍යාව නසන ලදී. මෝහය නමැති අන්ධකාරය නසන ලදී. ප්‍රඤ්ඤා නමැති ආලෝකය පහළ විය.

වතුපසාන ඤාණය ලැබීම

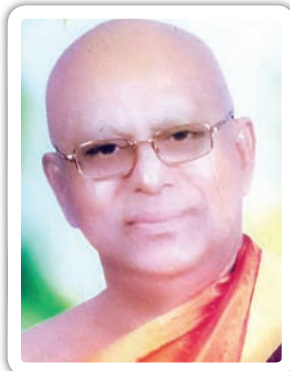
මහ බෝසතාණන් වහන්සේ මධ්‍යම යාමයේ දී ආනාපාන වතුර්ථ ධ්‍යානයට සමවැදී ඉන් නැගී සිට සත්ත්වයන්ගේ වූහි උත්පත්ති දෙක දැනගැනීම පිණිස සිත නැමූහ.

විචිකිච්ඡා දී එකොළොස් වැදෑරුම් උපක්ලේශයන්ගෙන් තොර බැවින් පිරිසුදු වූ මිනිස් ඇස ඉක්ම වූ දිවැසින් වූන වන්නාවූ ද උපදින්නාවූ ද හීන වූ ද ප්‍රණීත වූ ද අභිරුප වූ ද විරූප වූ ද ආභ්‍ය වූ ද දිලීල වූ ද සත්ත්වයන් දුටු සේක. කර්මානුරූපව සුගති දුගති දෙකින් මැරෙන උපදින නොයෙක් සත්ත්වයන් දුටු සේක.

ඒකාන්තයෙන් මේ සත්වයෝ කාය දුශ්චරිතයෙන් වාග් දුශ්චරිතයෙන් මනෝ දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ය. බුද්ධාදී ආර්ය උතුමන්ට ගර්භා කළහ. මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගත්තාහ.

මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය නිසා තානාවිධ අකුසල කර්ම කළහ. මේ කර්ම කොටගෙන මරණින් පසු සැප නැත්තාවූ දුක් ඇත්තාවූ දුගතියෙහි උපන්නාහ.

මේ සත්වයෝ කාය දුශ්චරිතයෙන්, වාග් දුශ්චරිතයෙන්, මනෝ දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ය. ආර්යයන්ට ගර්භා නොකළහ. සමන්ත දෘෂ්ටි ගත්හ. නොයෙක් කුසල කර්ම කළ හෙයින් මරණින් පසු සුන්දර වූ ගති ඇති සුගතියෙහි උපන්නාහ.

රාජකීය පණ්ඩිත, ශාස්ත්‍රපති පත්බේරියේ විමලඤාණ නාහිමි

මෙසේ දිවැසින් වූනවන උපදින සත්ත්වයන් දැක ඒ රාත්‍රියෙහි මධ්‍යම යාමයෙහි දී දෙවැනි විද්‍යාව වූ දිබ්බ චක්ඛුඤාණය ලැබුණි. අවිද්‍යාව නසන ලදී. අඳුර නසන ලදී. ප්‍රඤ්ඤාලෝකය පහළ විය.

ආසවක්ඛය ඤාණය ලැබීම

වතුර්ථ ධ්‍යානයෙන් සමාධිගත වූ ජය ශ්‍රී මහා බෝධිමූලයේ වැඩ සිටි අප මහා බෝසතාණෝ ඒ රාත්‍රියෙහි පශ්චිම යාමයේ දී ආශ්‍රවක්ෂය ඤාණය පිණිස හෙවත් මහ නුවණ පිණිස විදසුනට සිත නැමූහ. මෙහි ආසවක්ඛය ඤාණය නම්

අරහත් මාර්ග ඤාණය මැයි. ප්‍රථමයෙන් දුක්ඛාර්ය සත්‍යය කාන්තා සහිත ලක්ෂණ ප්‍රතිවේධයෙන් නත්වාකාරයෙන් අවබෝධ කළහ. දැනගත්හ. ප්‍රතිවේධ කළහ.

අනතුරුව මේ දුක හටගැනීමට හේතුව ද නත්වාකාරයෙන් යථාභූත වශයෙන් අවබෝධ කළහ. තෘෂ්ණාව විසින් දුක උපද වන්නේ ය. යන යථාභූත ඤාණයෙන් දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය නතු පරිදි අවබෝධ කළහ.

අනතුරුව දුක්ඛය හා දුක්ඛ සමුදය නිරුද්ධ වීම හෙවත් දුක හා තෘෂ්ණාව නැති කිරීමෙන් නිවන අවබෝධ කළ යුතු යැයි තත් වූ පරිදි දැනගත්හ. මෙසේ දුක්ඛ සමුදය නිරෝධාර්ය නම් වූ සත්‍යය යථාභූත වශයෙන් දැනගත්හ.

දුක්ඛ නිරෝධය නම් වූ නිවනට පමුණුවන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යථාභූත වශයෙන් අවබෝධ කිරීමෙන් දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී ප්‍රතිපද ආර්යය සත්‍යය තත් වූ පරිදි අවබෝධ කළහ. දැනගත්හ. ප්‍රතිවේධ කළහ.

මේ අයුරින් ම කාම හව අවිද්‍යා ආසුටයෝ ඇති සැටියෙන් දැන ගත්හ.

ආශ්‍රවයන්ගේ හට ගැනීමට හේතුව ද ඇති සැටියෙන් දැන ගත්හ. ආශ්‍රවයන්ගෙන් නිරෝධය ද ඇති සැටියෙන් දැන ගත්හ. ආශ්‍රව නිරෝධගාමිණී ප්‍රතිපදව ද ඇති සැටියෙන් දැන ගත්හ.

මෙසේ දන්නාවූ දක්නාවූ උත්වහන්සේගේ සිත කාම ආසුටයන්ගෙන් මිදුණේ ය. හවාසුටයන්ගෙන් ද මිදුණේ ය. අවිද්‍යාසුටයෙන් ද මිදුණේ ය. එසේ මිදුණු කල්හි මිදුණැයි (විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං) ඤාණය පහළ විය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සසර නැවත ඉපදීම හෙවත් ජාතිය මාර්ග භාවනාවෙන් ප්‍රභාණය කළහ. “බිණා ජාතිය” වදලේ එහෙයිනි. ‘නත්ථි දති පුතඛිහවො’ - නැවත ඉපදීමක් නැත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වතුස්සතාභවබෝධය කළ හෙයින් බ්‍රහ්ම චර්යාව තිම කළ සේක. මාර්ග බ්‍රහ්ම චර්යාව ඇත්තේ රහත් නොවූ - සෝවාත් මාර්ගඵල ලාභියාගේ පටන් අරහත් මාර්ගය තෙක් වූ ශෛක්ෂ පුද්ගලයන් සත් දෙකටය. එම නිසා ‘වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං’ මග බඹසර වැස තිමවන ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වතුරාර්ය සත්‍යයන් සතර මාර්ගයෙන් පරිඤ්ඤා - ප්‍රභාණ - සාක්ෂාත් කරන - භාවනා වශයෙන් සොළොස් ආකාරයකින් අවබෝධ කළ සේක. කළ යුතු දුක අවසන් බව ‘කතං කරණීයං’ යනුවෙන් වදාළ සේක.

ඒ අනුව කෙලෙස් තැසීම සහමුලින්ම කර අවසන් ය. කිසිවක් ඉතිරි කර නැත. එබැවින් ‘නා පරං ඉත්ථත්තාය’ යි වදාළ සේක.

මෙසේ වෙසක් පුර පසළොස්වක් පොහොස දිනට පෙර දින රැයේ අරුණ නහිත කල්හි සකල ක්ලේශයන් ප්‍රභාණය කොට ලොචතුරා සමන්ත සම්බුද්ධත්වයට පැමිණ වදාළ සේක.

උත්වහන්සේ අරහත් මාර්ග ඤාණය සමගම වතු පටිසම්භිද ඤාණය, ෂට් අසාධාරණ ඤාණය, තුදස් බුද්ධ ඤාණ, අටළොස් ආවේණික ධර්ම, දශබල, වතුර්ථ වෛශාරද්‍ය ඤාණ ආදී වූ සියලු බුදු ගුණයන්හි පිහිටා වදාළ සේක.

ධර්මය දැකීමෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝදා (26) පත්‍රයේ පළ විය

“සුගතො සුගතත්තාතං - සුගතො සුන්දරං මුනිං”
 උන්වහන්සේ දේශනා කළ වචන සියල්ල හදවත දිනාගත් මිහිරි වචන වූ අතර ඒවා මට, සුමට වචන වන හෙයින් බිත්දු තමන් හැඳින්වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සුගත නම් වන සේක.
සුසරනා ලක්ෂණ
 සුසරනා ලක්ෂණය යනු නියම ස්වර උච්චාරණය කරමින් කතා කිරීම ය.
සුසන්ධාන ලක්ෂණය
 සුසන්ධාන යනු නියමාකාරයෙන් අක්ෂර උත්පත්ති ස්ථාන ඇසුරු කොට කතා කිරීම ය. එසේ නොකළ කල්හි භාෂාවේ ව්‍යක්ත බව පිරිහේ.
 එසේම කාලවාදී වූ, භූතවාදී වූ, අත්ථවාදී වූ බුදුන් වහන්සේගේ දේශනා ගාමිහීරය. වන්මත් සමාජයේ පුද්ගලයන් තමන් කතා කළ යුතු ආකාරය නිසි ලෙස හඳුනාගෙන නොමැති බැව් පෙනේ.

කාලවාදී
 කාලවාදී යනු අවශ්‍ය වේලාවට කතා කිරීමයි. මෙයට හොඳම නිදසුන ලෙස දැරුවීරිය කතාව දැක්විය හැකිය. දැරුවීරිය නාපස තෙම බුදුන් වහන්සේ පිණිඨපාතයේ වඩින කල්හි ධර්මය දේශනා කරන මෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. එවිට බුදුන් වහන්සේ “අකාලොයං දැරුවීරිය පිණිඨාය පට්ටංචනා” යනුවෙන් “දැරුවීරිය මේ පිණිඨපාතයේ වඩින වේලාවයි. බණ කීමට සුදුසු වේලාවක් නොවේ.” යැයි බුදුන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ සේක. යළි යළිත් කරන ලද ඇවිටිල්ලට අනුව සුදුසු වේලාව බලා උන්වහන්සේ දැරුවීරියට ධර්මය දේශනා කළ සේක.

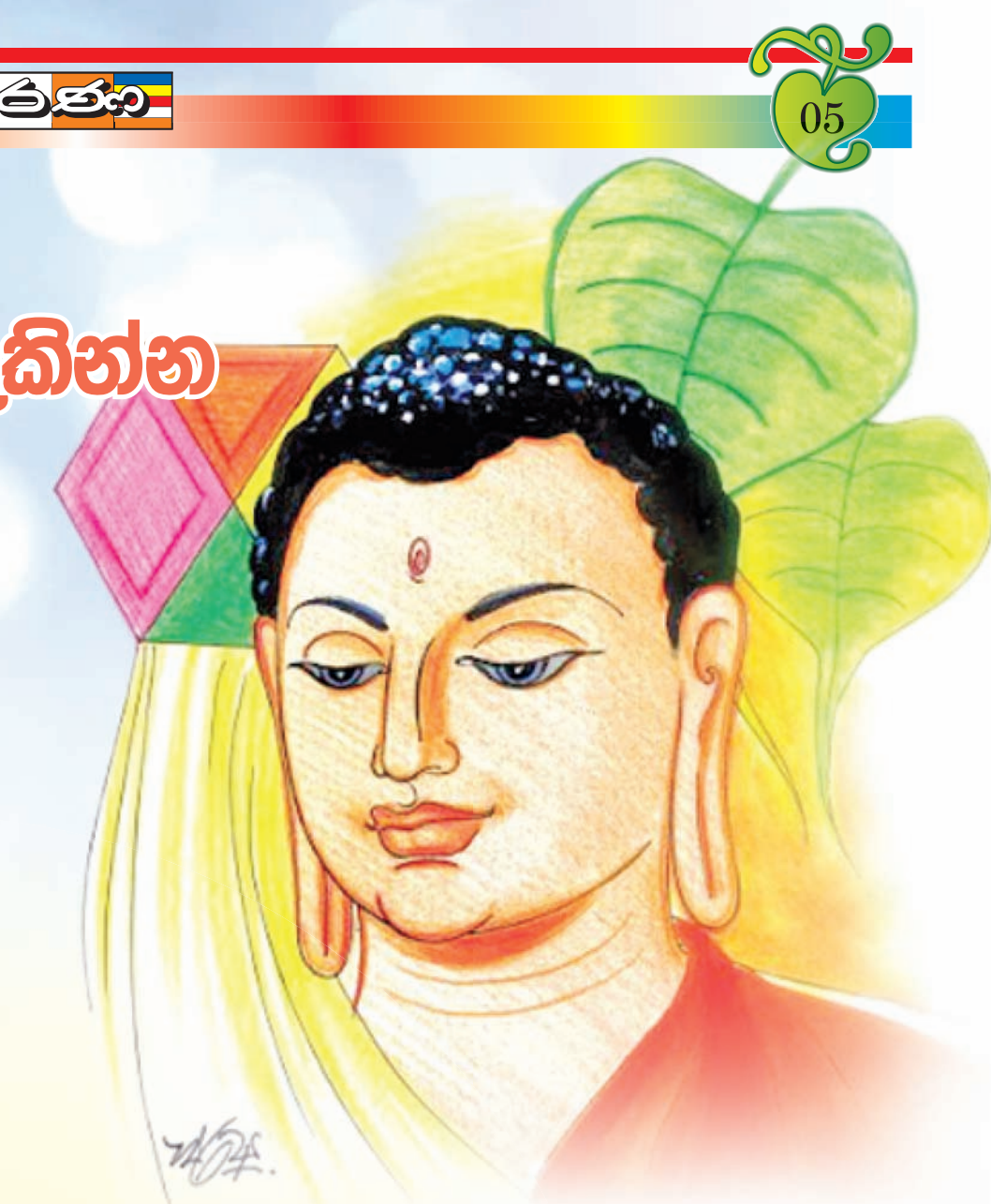
පුණ්ඩරික
 පියුමක් යම් සේ ජලයෙහි නොගැලී සුවද දේමත් පවතින ද එමෙන් ලෝකය සමග නොඇලී කටයුතු කරන හෙයින් බුද්ධ යන නමින් බුදුන් හඳුන්වමු.
 මිනිසකු ලෙස ඉපදී, මිනිසකු ලෙස යාම් ඊම ආදී විචරණයන් සිදුකොට එහෙත් මිනිසකු තුළ පවතින සසර ගමනට හේතුවන කෙලෙස් සහ මූලින්ම දුරුකොට දැමූ නිසා ද උන්වහන්සේට බුද්ධ යැයි කියමු.
 උන්වහන්සේ අවස්ථානුරූපී ව සනාථථය දේශනා කළ සේක. දුටු දේ දුටු දේ ලෙසත්, ඇසුණු දේ ඇසුණු දේ ලෙසත්, දැනුණු දේ දැනුණු ලෙසත් කල්පනා කළ යුතු බවට කෙටි ධර්මානුශාසනාවක් කරමින් බුදුන් වහන්සේ දැරුවීරිය වෙතින් ඉවත්ව ගිය සේක. ඉන් උන්වහන්සේගේ කාලවාදී බව ප්‍රකාශ කෙරේ.
භූතවාදී
 සිදු වූ දෙය පමණක් උන්වහන්සේ දේශනා කළ හෙයින් භූතවාදී වූ සේක. උන්වහන්සේ අභූතයක් දේශනා නොකළ සේක.

සාකච්ඡාවට ගත යුතු දේ පමණක් සාකච්ඡා කළ සේක.
 උන්වහන්සේගේ දේශනා සිටු ආකාර වේ.
එකංස ව්‍යාකරණ
 ඉන් අදහස් කෙරෙනුයේ යම් පැනයකට නති වදනින් පිළිතුරු සැපයීමයි. ඔව්, හැබැව, නැත, බොරු යනාදී අර්ථය ප්‍රකාශය වන පිළිතුරු සැපයිය හැකි අවස්ථා උදා වේ. එවන් අවස්ථාවන් හි දී එකංස ව්‍යාකරණ භාවිතයට ගෙන ඇත.
විහජ්ජ ව්‍යාකරණ
 බෙද බෙද දැක්වීම මින් අදහස් කෙරේ. අවබෝධය පිණිස ප්‍රශ්නයක් ඇසූ කල්හි විශ්ලේෂණාත්මක ව පිළිතුරු සැපයීම විහජ්ජ ව්‍යාකරණයෙන් අදහස් කෙරේ.
පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණ
 ප්‍රශ්න අසන්නාගෙන් ප්‍රති ප්‍රශ්න අසා ඒ තුළින් පිළිතුරු සොයා ගැනීමට ඔහුට අවස්ථාව සැලසීම පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණය පරිදි සිදු වේ.
ධ්වනිය ව්‍යාකරණ
 පසෙකින් තැබීම මින් අදහස් කෙරේ. ධ්වනිය ධර්ම හෙවත් ධ්වනිය දේශනා යනු සාකච්ඡාවට නොගෙන පසෙකින් තබන කරුණු ය. අප කවුරුන් දන්නා පරිදි තීර්ථකයෝ සුන්දරිය මරා ජේතවනාරාමයේ පරමල් ගොමුවක සහවා තබා බුදුන්ට චෝදනා කළහ.
 එහිදී ආනන්ද හිමි බුදුන් වෙත පැමිණ වෙතත් තගරයකට යාමට ඇවිටිලි කළ මුත් බුදුන් වහන්සේ නිශ්ශබ්ද ව සිටි සේ, ඇතැම් ගැටලු විමසූ අවස්ථාවල දී තීර්ථාණ ගාමි ප්‍රතිපදාවට නොයෙදේ නම් උන්වහන්සේ නිහඬ වූ සේක. මන්තිසාද යන් එම පැනය අර්ථ රහිත, පසෙකින් තැබිය යුතු ප්‍රශ්නයක් ලෙස උන්වහන්සේ හඳුනාගත් බැවිනි.

බුද්ධ වන්දනාවේ ස්වරය ඉතා මිහිරි ය. එසේම දේශනයේ දී නින්තාද ලක්ෂණය ද ඉතා වැදගත් වේ. උන්වහන්සේ නිරන්තරයෙන් ගිගුම් නදින් ද මි දෙසු සේක. උන්වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා ශ්‍රවණයට පැමිණී දහස් සංඛ්‍යාන ශ්‍රාවකයාට අදහස් වූයේ උන්වහන්සේ තමන්ට ද මි දෙසන ආකාරයක් බව පැවසේ.
 සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයා ඉක්මවා ගිය ස්වරූපයක් ඒ කාරණය තුළින් ද ප්‍රකාශ වේ. ට්‍රේණ බමුණා හා බුදුන් වහන්සේ අතර ඇති වූ පහත සංවාදයෙන් ද මෙම ගුණය ප්‍රකාශ වේ. ඔබ කවුදැයි, ට්‍රේණ බමුණා පිලිවිසි කල්හි, තමන් වහන්සේ මිනිසකු බවත්, දෙවියකු හෝ යක්ෂයකු නොවන බවත් දෙවියන් හා යක්ෂයන් සතු ක්ලේශ ධර්ම තමන් වෙත නොමැති

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය මැදගොඩ අහයතිස්ස හිමි

බවත් ප්‍රකාශ කළ සේක. ඒ නසින් ද බුදුන් වහන්සේ උන්තරිතර මිනිසකු බව වැටහේ.
 බුද්ධානුස්සතිය වඩන්නකුට තමන් තුළ බුදුන් ජනිත කර ගත හැකිය. පසුබිමේ ඇති බුදු පිලිමයක් මවා ඒ සඳහා උපකාරයක් ලැබුණ ද, උන්වහන්සේගේ තව අරහාදී බුදුගුණ අප හදවතේ තීර්මාණය කර ගැනීමට හැකියාවක් ඇත්තේ නම්, නියම බුදුන් එහි වැඩ සිටියි. තුනුරුවන් කෙරෙහි විශ්වාසයක් ගොඩ නගා ගැනීමට බුද්ධාදී අටනෑන පිලිබඳව සැක දුරු කළ යුතු වේ. එවන් සැක ඇති අයෙක් මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයකු වන සැඳහන්වනේ නොවනු ඇත. බුදුන් කෙරෙහි අප සැක දුරු කර ගන්නේ කෙසේද?
 තව අරහාදී බුදුගුණ තුළින් අප උන්වහන්සේ දැකිය යුතු ය. උන්වහන්සේ තුළ විද්‍යමාන වූ බුදුගුණ කිහිපයක් පිලිබඳව අපි සොයා බලමු.
 “රහසන් පවු නොකොට කෙලෙසරයනුන් දුරු කොට නිසි වූයෙන් පුදට අරහ යැයි තම කියති මුනිඳුට”
 මෙම අරහං ගුණය අලලා බුදුන් පිලිබඳව විවිධ අයුරින් කල්පනා කළ හැකිය. එමෙන්ම සම්මා සම්බුද්ධ, විජ්ජාචරණ, සුගත, ලෝකවිදු ආදී වශයෙන් තව අරහාදී බුදුගුණ යථාර්ථවත් ව දැකීමට හැකි අයට බුදුන් දැකීමට හැකියාව ලැබේ.
 බුදුන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමෙන් බොහෝ කලකට පසුව බුදුපිලිම තෙලීම ඇරඹුණි. එසේ වීමට හේතුව බුදුන් වැනි සුවිශේෂී උන්තමයකු පිලිරුවකට තහන්තේ කෙසේ ද යන ප්‍රශ්නය එද තීර්මාණය වී තිබීමයි. මුල්කාලයේ දී බුදුන් වහන්සේ නියෝජනය කිරීම සඳහා සිරිපතුල යොදාගත්හ. සාංචි තොරණෙහි දැක්වෙන අනුරු බෝධිත් වහන්සේ, ධර්ම වකුස, පද්මය බුදුන් වහන්සේ සංකේතවත් කරයි.

පසු කලෙක බුද්ධියෙන් පිරිහෙන්නන් උදෙසා ඔවුන්ගේ හදවතේ බුදුරුව මවා ගැනීමට උපකාරයක් ලෙසින් බුදුපිලිමය තෙලීම ඇරඹුණි. එහෙත් උන්වහන්සේ තුළ පිහිටි මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ඛා වැනි ගුණ ඒ අයුරින් ම පිලිබිඹු කිරීමට කලාකරුවාට හැකියාවක් නොමැත.
 එහෙත් බුදුරුව ඉදිරියේ ඒ ගුණ මතුකර ගැනීමට අපට හැකියාව ඇත්නම්, සුගත ශ්‍රාවකයකු ලෙස බුදුරුව දැකීමට ඇති හොඳම ක්‍රමය එය වේ. එවන් උන්තරිතර වූ දහමක් තුළින් අපට විමුක්තිය පසක් කර ගැනීමට මාර්ගය හෙළි කළ උන්වහන්සේ පිලිබඳව දැක්මක් ඇති කර ගැනීම බුදුන් සරණ යාමයි.
 ධර්ම සාහිත්‍යය තුළ ඇතුළත් කරුණු අනුව, උන්වහන්සේ මානුෂිකත්වය ඉක්ම වූ ශාරීරික ලක්ෂණවලින් හෙබි උන්තමයෙක් බව ප්‍රතික්ෂේප කළ නොහැකිය. එසේම උන්වහන්සේ අතිශය පවිත්‍ර වූ හදවතක් ඇති උන්තමයෙකි.
 “කරුණා සීතල හදයං...” කරුණාවෙන් සිසිල් වූ හදවතක් ඇති උන්තමයෙකි. මහා කරුණාවෙන් යුතුවූ උන්වහන්සේ ලෝකික, ලෝකෝත්තර සියල්ල අවබෝධ කරගත් ඥාන සම්මාරයෙන් යුතු ප්‍රඥාවන්තයෙකි.
 මේ උතුම් ගුණධර්මයන් පිලිබඳව ඇති කර ගන්නා ප්‍රසාදය තුළින් හදවත පවිත්‍ර වන අතර ඉන් උන්වහන්සේ කවුරුන්ද යන වග අපට පැහැදිලිව දැක ගත හැකි වේ.
 “යො පටිච්චසමුප්පාදං පස්සති - සො ධම්මං පස්සති”
 ධර්මය දකින්නා බුදුන් දකියි. ධර්මය දැකීමෙන් බුදුන් දැක තිවන් අවබෝධ කර ගැනීමට අපට ශක්තිය වාසනාව උදා වේවායි පනමු.

ඉදිරිපස

35, ඩී. ආර්. විජයවර්ධන මාවත, ලේක්හවුස් - කොළඹ.
ටැලිෆෝන් - 2429598, 2429429 ෆැක්ස් - 2429329, 2449069

වෙසක් අව අවටක 2021.06.02

සැහැල්ලු ජීවිතයක අගය දකිමු

ජීවිතයක් සාර්ථක වන්නේ සිතා බලා කටයුතු කරන තරමටය. ඒ කළ යුතු දේන්, නොකළ යුතු දේන් නිවැරදිව තෝරාගත හැකි වන බැවිනි. නොකළ යුතු දෙය කරනවා නම්, කළ යුතු දෙය මග හැරෙනවා නම් එතැන මතු වන්නේ ගැටලුවකි. එය විසඳා ගන්නට දරන උත්සාහය තුළ මතු වන්නේ පීඩනයකි. එවැනි මානසිකත්වයකින් ගන්නා තීරණ ද ගැටලුකාරී නොවන්නේ කලාතුරකිනි.

පනිත්ත පෙර සිතා බලන්නැ යි යන උපදේශයන්ගෙන් අපේ ජනවහර පෝෂණය වී ඇත්තේ ද එහි වටිනාකම සිහි ගන්වන්නටය. එහෙත් බොහෝ දෙනෙක් සිතන්නේ පැත්තට පසුව ය. සරලව ම කියනවා නම් යමක් කීමෙන්, කිරීමෙන් පසුව මුහුණ දෙන්නට වන ප්‍රශ්නය විසඳා ගැනීමේ දීය. එවිට විය යුතු දේ වී හමාරය.

සම්බුද්ධ දේශනාව තුළ ද තීරණයන් අවධාරණය කරන්නේ යමක් කියන්නට කරන්නට පෙර හොඳින් සිතා බලන ලෙස ය. කියන වචනයෙන්, කරන ක්‍රියාවෙන් තමන්ට අනර්ථයක් නොවන්නේ නම්, අනුන්ට ද අනර්ථයක් නොවන්නේ නම් පමණක් යම් දෙයක් කියන කරන ලෙසට ය.

සිතා බලන්නට දවින්න වේච්චකයක් ඇවැසිය. රාගයෙන් ආකුර වූ සිතට, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන් ආදී වූ අකුසල සිතිවිලිවලින් ආකුර වූ සිතට වචේකයක් නැත. තීරණයන් අවිචේකීය. එවැනි අපිරිසුදු වූ සිතකින් ගන්නා තීරණ කවර මොහොතක හෝ පිරිසුදු විය නොහැකි ය.

දිනපතා කුණු, දුහුවිලි, දහදිය නිසා අපිරිසුදු වන අපේ සිරුර සෝද පිරිසුදු නොකළේ නම්, මොන තරම් අප්‍රසන්න බවක්, දුර්ගන්ධයක් ඇති වනවාද? සොබාභාවයට මොන තරම් හානියක් ද? බාහිරට පෙනෙන නිසා සිරුර පිරිසුදු කරන්නට දක්වන උනන්දුව බාහිරව නොපෙනෙන සිත පිරිසුදු කරන්නට දක්වන්නේ කියෙත් කී දෙනා ද? එහෙත් ගත සේම සිත ද පිරිසුදු කළ යුතුම ය. එය පහසුවෙන් කළ හැකි නොවුණ ද අප තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සඳහා වූ මාවත අපට පෙන්වා දී ඇත. කළ යුතු වන්නේ ඒ දහමට වඩාත් සමීප වී ඒ සඳුපදේශ ජීවිතයට ප්‍රායෝගික කර ගැනීම ය.

අද අතීතයට වඩා පුටත්පත්, පොතපත මගින්, ගුවන් විදුලියෙන්, රූපවාහිනියෙන් ආදී විවිධ මාධ්‍යයන්ගෙන් අපට පහසුවෙන් ධර්මය කියවා අසා දැන ගන්නට පහසුකම් තිබේ. ඒවා අවබෝධයෙන් පරිලිභනය කිරීම තුළ ධර්ම දේශනාවකට, පොතට පතට සීමාවන දහම් කරුණු ජීවිතය බබළවන මිණි මුතු බවට පත්කර ගත හැකි ය.

අතීතයේ අපේ මුතුන් මිත්තන් ගත කළ ජීවිතය ආදර්ශයට ගෙන බැලුවේ නම්, දහම් පොත පත, ධර්ම දේශනා සුලබ නොවූ එකල ඔවුහු මොන තරම් නම් දහමට සමීප වී තිබුණා ද යන්න අවබෝධ කර ගැනීම අසීරු නොවනු ඇත.

අද මෙන් නොව අතීත ගැමියාගේ ජීවිත බොහෝ සරල විය. ඔවුහු දකින දේ පසුපස යමින් අතවශ්‍ය දේ රැස් නොකළහ. ජීවනෝපාය ධාර්මික විය. එසේ උපයන දෙයින් සතුටු විය. අල්පේච්ඡ විය. අල්ප කෘත්‍ය විය. ඒ ජීවන ක්‍රියාවලිය තුළ ලැබුණු නිදහස, විවේකය තුළ මතස ව්‍යාකූල කර නොගත් ඔවුහු ගත් තීරණ ද ව්‍යාකූල නොවීය. අප සොයා යා යුතු ඒ සැහැල්ලු බවය. විවේකී බව ය. අර්ථ සම්පන්න ජීවන රටාවය.

පින්පෙට්ටිය හොරු අරගෙන

තරමක් දුෂ්කර ගම්මානයක පුංචි පන්සලක් තිබුණි. එහි වැඩ සිටියේ ලොකු හාමුදුරුවෝන් පොඩි හාමුදුරුවෝන් පමණි. ග්‍රාමීය බව මුලුමනින්ම තිබූ එම ගම් පියසේ ස්වභාව සොන්දර්ශන් ද, පෞරාණික සිරිත් විරිත්වලින් ද අනුත ය.

ලොකු හාමුදුරුවෝ කිසි ශිල්ප ශාස්ත්‍රයක් නොලැබුවත්, විභාග පාස් නො කළත්, අන්දකිම් සමුදායකින් පිරිපුන් සිල්වත්, ගුණවත් හිමි තමකි. සැහැල්ලු ජීවිතයක් ගත කළ ලොකු හාමුදුරුවෝ තීරණයන් ම ආගම දහමට ලැදිව වත් පිලිවෙත් ද අකුරට ම සිදු කරන අයුරු ද පන්සලට යන එන කාට වුවද දැකිය හැකි ලක්ෂණයකි.

දිනපතා සන්ධ්‍යා කාලයේ දී දහ පහළොස් දෙනකුගෙන් සැදුම් ලත් පිරිසක් බුදුන් වැඳීමට පන්සලට එනු ඇත. ලොකු හාමුදුරුවෝ පොඩි හාමුදුරුවෝන් සමග දයක පින්වතුන්ගේ වැඩි ප්‍රසාදය සඳහා බුදුන් වැඳීමට යෑම සිරිතක් ව පැවතීණි. පොඩි හාමුදුරුවෝ තරමක් සෙල්ලම් වයසේ පසු වූව ද දයක පින්වතුන්ගේ ආදර, ගෞරවයට පාත්‍ර වීම හේතුවෙන් පොඩි හාමුදුරුවන්ට තනිකමක් ද, පාළු බවක් ද නොදැනුණි. ගමේ පුංචි ලමයි දඹ, හිඹුටු, කෝන් වැනි පලතුරු කඩා ගෙනැවිත් පොඩි හාමුදුරුවන්ටත් දී පොඩි හාමුදුරුවෝන් සමග සෙල්ලම්

කළ ද ලොකු හාමුදුරුවෝ කිසිම දිනක සැර වැර පැමක් හෝ දඩුවම් කිරීමක් නොකළේ පුංචි අයගේ මානසිකත්වය හඳුනාගෙන ය.

පොඩි හාමුදුරුවෝ තරමක් ළඟ පාත පිරිවතක දෙවැනි ශ්‍රේණියේ අධ්‍යාපනය ද ලබමින් පසු විය. ගමන් අපහසුව හේතුවෙන් පොඩි හාමුදුරුවෝ පසින්ම වැඩම කළ ද ටික දුරක් යන විට ගමේ දයක පින්වතුන් බසිසිකලයකින්, මෝටර් සයිකලයකින් හෝ අත් ට්‍රැක්ටරයකින් වැනි ගමේ දුකට පිහිට වන වාහනයකින් ගමන් කළහොත් පොඩි හාමුදුරුවෝන් පිරිවතට රැගෙන යෑමට අමතක නොකරති.

පොඩි හාමුදුරුවන්ට පිරිවෙත් යෑම සඳහා පුංචි මුදලක් එකතු කර ගැනීමට ලොකු හාමුදුරුවෝ පින් පෙට්ටියක් සාදවා එය බෝධිය ළඟ තබා තිබුණි.

දිනපතා සන්ධ්‍යා කාලයේ දී බුදුන් වැඳීමට එන දයක පින්වතුන් රූපියල් පහ දහය පින් පෙට්ටියට දැමීමට පුරුදු විය. එය පොඩි හාමුදුරුවන්ට පොත් පත් ගැනීමටත් පිරිවෙත් වැඩම කිරීමටත් ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වන බව දයක පින්වතුන්ට ද ටිකෙන් ටික වැටහී ගියේ ය. සවස් කල ගමේ දයක පින්වතුන් බුදුන් වැඳ ගිය විගසම පොඩි හාමුදුරුවෝ පින් පෙට්ටිය සංඝාවාසයේ සාලය මැදට ගෙනැවිත් විවර කර එම සුළු මුදල රැගෙන ලොකු

හාමුදුරුවන්ට නිවැරදිව කීමටත්, දීමටත් පුරුද්දක් කර ගත්හ. ලොකු හාමුදුරුවෝ කිසි දිනක එහි ඇති මුදල් නොගත් අතර “පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ මේ මුදල් නාස්ති නොකර පොත් පත් ගත්ඩ, පිරිවෙත් යන්ඩ නියාගන්ඩ ඕනෑ” යනුවෙන් පමණක් ප්‍රකාශ කිරීම සිදු කළහ.

එක් දිනක් පොඩි හාමුදුරුවන්ට ඇඟ පතේ මහන්සිය නිසා දිගු නින්දක් ගැනීමට සිදු විය. එම නින්ද යෑම නිසා සන්ධ්‍යා කාලයේ පින් පෙට්ටිය ගෙනැවිත් එහි මුදල් ගැනීමට නොහැකි විය. පසු ද උදේ අවදි වී බෝධිය ළඟට ගොස් බලන කල පින් පෙට්ටිය වෙනද තිබෙන තැන නොතිබෙන අයුරු දැක පොඩි හාමුදුරුවෝ කම්පාවට පත් විය. ලොකු දුකක් හිතට ඇති විමක් සමග පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ තෙත්වලට කදුළු පිරුණි. අඩමින් ම ලොකු හාමුදුරුවෝ ළඟට ගොස් ලොකු හාමුදුරුවන්ගේ මගේ පින් පෙට්ටිය හොරු අරගෙන කියා හඬමින් ම කීවේ ය.

ලොකු හාමුදුරුවෝ පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ හිස අතගාමින් “ඒක තැනි වුණාට අපි අලුත් පින් පෙට්ටියක් හද ගනිමුකෝ” කියමින් පොඩි හාමුදුරුවන්ගේ සිත සැතසුහ.

ගලගෙදර රතන වංස හිමි

මල්මිකා දේවි

සැවැත් නුවර එක් මල්කරුවකුට සොළොස් අවුරුදු වියට පැමිණි රුමක් දුටුවේ වූවා ය. දිනක් මිනලප ගලී තුනක් පැසෙහි ලාගෙන තවත් දූරයන් හා එක්ව මල්වත්ත බලා ගියා ය.

එදින සංඝයා පිරිවරා පිඩු පිණිස සැවැත් නුවරට වඩනා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇයට අතරමගදී හමුවිය. බුදුරජාණන් පිදීමට අතිකක් තැත්තා වූ මිනමා ගෙන යමින් සිටි තලප ගලී තුන තථාගතයන් වහන්සේට පිලිගැන්වූවා ය. තථාගතයන් වහන්සේ ඇගේ පූජාව පිලිගත් සේක.

මි උන් වහන්සේ ගේ පා වැඳ බුද්ධාලම්බණ ප්‍රීතියෙන් තථාගතයන් වහන්සේ දෙස බලා සිටියා ය. එකල්හි තථාගතයන් වහන්සේ ඇය දෙස බලා සිතා පහළ කළ සේක. බුදුවරයෝ විශේෂ කරුණකට මිස සාමාන්‍ය මිනිසුන් මෙන් අකාරණයෙන් සිතා පහළ නො කරන සේක. එබැවින් අතද තෙරණුවෝ සිතා පහළ කිරීමේ කරුණ තථාගතයන් වහන්සේ ගෙන් විචාලහ.

“ආනන්දය, මේ කුමරිය තලප පූජා කිරීමේ පිනෙන්

අද ම කොසොල් රජුගේ අග මෙහෙසිය වන්නිය’ සි තථාගතයන් වහන්සේ වදලහ.

කුමාරිකාව උයනට ගොස් මිහිරි ගියමින් එහි උන්නා ය. එදින ම කොසොල් රජ අජාසත් රජු හා යුදකොට පැරදී අසකු පිටින් පලායන්නේ උයන සමීපයේ දී ඇගේ ගි හඬ ඇසී අසු උයනට යැවිවේ ය. කුමාරිකාව සෙසු දූරයන් සේ බිය වී පලා නො ගොස් නො බා රජු ඉදිරියට ගොස් අසුගේ රැහැන අල්ලා ගන්නා ය.

රජ අසු පිට හිඳ ම සැමියකු ඇති තැනි බව විචාරා සැමියකු තැනි බව දැන අසු පිටින් බැස ඇගේ උකලෙහි හිස තබා මඳ වේලාවක් හිඳ විඩා සන්සිඳවා ගෙන ඇය ද අසු පිට නංවා බලකාය හා තගරයට පිවිස ඇය ඇගේ නිවසෙහි රඳවා රජ මැදුරට පිවිස සවස් කාලයේ රථයක් යවා මහන් සන්කාරයෙන් සම්මානයෙන් ඇය ගෙන්වා රුවන් රැසක සිටුවා අභිෂේක කරවා අග මෙහෙසිය කර ගත්තේ ය. මි රජුට අතිශයින් ප්‍රිය වූවා ය.

(පේරුකානේ වන්දවිමල මහ නාහිමියන්ගේ “පුණෝපදේශය” ග්‍රන්ථය ඇසුරිනි)

නාගදීප රාජ මහා විහාරයේ පිරිනිවන් මංචක පිළිම වහන්සේගේ නිධන් වස්තු තැන්පත් කෙරේ

නාගදීප විහාරාධිපති නවදගල පදමකිත්ති හිස්ස නාහිමියන් විසින් පිරිනිවන් මංචක පිළිම වහන්සේට නිධන් වස්තු තැන්පත් කළ අවස්ථාව

උතුරු නාවික විධානයේ ආඥාපති රියර් අද්මිරාල් ප්‍රියන්ත පෙරේරා මහතා විසින් නිධන් වස්තු තැන්පත් කරනු ලැබූ අවස්ථාව

මෙවර රාජ්‍ය වෙසක් උත්සවය පැවැත්වීමට නියමිත වූයේ ධුදු රජාණන් වහන්සේගේ දෙවන ලංකාගමනය සිදු වූ නාගදීප පුරාණ රජමහා විහාරස්ථානයේ ය. එහෙත් කොවිඩ් 19 වසංගත තත්ත්වය නිසා රාජ්‍ය වෙසක් උත්සවය නාගදීපයේ පැවැත්වීමට නොහැකි විය.

රාජ්‍ය වෙසක් උත්සවයට සමගාමීව නාගදීපයේ පිත්තමහා වෙතත් ආගමික කටයුතු රැසක් පැවැත්වීමට නියමිතව තිබුණි. ඒ බොහෝ කටයුතු කොවිඩ් 19 වසංගත තත්ත්වය නිසා කල් දමන්නට හෝ අවලංගු කරන්නට සිදු විය.

එහෙත් නාගදීප රජ මහා විහාරස්ථානයේ අභිනවයෙන් ඉදිවන පිරිනිවන් මංචකයේ වැඩ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන්නට නාගදීප පුරාණ රජමහා විහාරාධිපති උත්තර ලංකාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක නවදගල පදමකිත්ති හිස්ස නාහිමියන් විසින් කටයුතු කරන ලදී.

ඒ අනුව පිරිනිවන් මංචකයේ බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේගේ නිධන් වස්තු තැන්පත් කිරීම වෙසක් පුත් පොහෝදින සිදු කරන්නට උත්වහන්සේ කටයුතු කළහ.

සංවරණ සීමා මැද සෞඛ්‍යාරක්ෂිතව ජනතා සහභාගිත්වයෙන් තොරව මේ පිත්තම සිදු කරන්නට උත්වහන්සේ කටයුතු යොදා තිබුණි.

ඒ උතුරු නාවික විධානයේ ආඥාපති

නිධන් වස්තු වැඩම කරවූ අවස්ථාව

පදමකිත්ති හිස්ස නාහිමියන් සහ අරියකිත්ති හිමියන් විසින් ආඥාපති රියර් අද්මිරාල් ප්‍රියන්ත පෙරේරා මහතාට නිධන් වස්තු ලබා දුන් අවස්ථාව

රියර් අද්මිරාල් ප්‍රියන්ත පෙරේරා මහතාගේ ප්‍රධානත්වයෙනි. නවදගල පදමකිත්ති හිස්ස නාහිමියන්ගේ අනුශාසනා පරිදි නාවික හමුදා නිර්මාණ ශිල්පීන්ගේ දායකත්වයෙන් නාගදීප පුරාණ රජමහා විහාරයේ අභිනව පිරිනිවන් මංචකයේ සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේ නිර්මාණ කටයුතු සිදු කෙරේ. නිධන් වස්තු තැන්පත් කිරීම පදමකිත්ති හිමියන්ගේ සුරතින් හා රියර් අද්මිරාල් ප්‍රියන්ත පෙරේරා මහතාගේ සහභාගිත්වයෙන් සිදු කෙරිණි. ඒ සියලුම නිධන් වස්තු පදමකිත්ති හිමියන් විසින්ම සපයා ගන්නා ලදී. මේ පිරිනිවන් මංචකය උතුරේ

ඉදිවන පළමු පිරිනිවන් මංචකය වන අතර ඉදිරි මාස දෙකක පමණ කාලයකදී එහි සියලු වැඩ අවසන් කිරීමට යෝජනා ය. ඒ සඳහා පූර්ණ ශ්‍රම දායකත්වය සපයනු ලබන්නේ නාවික හමුදාව විසිනි. පදමකිත්ති හිමියන්ගේ අනුශාසනා යටතේ මේ කටයුත්තට නාගදීප විහාරවාසී දියමසිලගස්වැව අරියකිත්ති හිමියෝ ද සහාය වෙති. උතුරේ වන්දනීය ස්ථාන අතුරින් බෞද්ධ ජනතාවගේ මුදුන් මල්කඩ සේ සැලකෙන නාගදීප විහාරස්ථානයේ ඉදිවන පිරිනිවන් මංචකය උතුරේ සැතපෙන බුදු පිළිමයක් පවා නොමැති අඩුව ද සපුරා ලනු ඇත. වෙසක් පොහෝදින සිදු කෙරුණු

මේ උතුම් පිත්තමට ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාවේ ඒආර අණදෙන නිලධාරී ඇතුළු ජ්‍යෙෂ්ඨ හා කතිෂ්ට නිලධාරීන් සහ නාවික සේනාපති පිරිසක් සහභාගි වූ අතර ඉදිරි කටයුතු ද කඩිනමින් සිදු කරන්නට නාවික හමුදාව විසින් එහිදී කටයුතු කරන ලදී. රාජ්‍ය වෙසක් උත්සවය පැවැත්වීමට නොහැකි වුවද නාගදීප විහාරස්ථානයේ සෛසු කටයුතු සියල්ල ආගමානුකූලව සිදු කිරීමට කටයුතු යොදා ඇතැයිද පදමකිත්ති හිමියෝ පවසති.

අතීතරු වේනිය රජු අපායෙහි ගිලුණු හැටි

2

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස
වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ
විය

“මට පුළුවන් ඔබ වැඩිමල් සහෝදරයා
කරන්නට. කපිල බ්‍රාහ්මණයා ඔබගේ
බාල සහෝදරයා කරන්නමි. එතකොට
ඔබ තමයි පුරෝගින.”

“එසේ කරන්නේ කෙසේ ද?”
“මට පුළුවනි මුසාවාද කියලා එය
කරන්නට.”

“ඔබ වහන්සේ මගේ අයිසනේඩි වන
කපිල බ්‍රාහ්මණයා ගැන දන්නෙ නෑ. ඔහු
අද්භූත ධර්මයන්ගෙන් සමන්විතයි.
විද්‍යාධරයෙක්. මුසාවාදයකින් ඔහු වංචා
කරන්නට ගියොත් තමුත්තාත්සේ ගේ
ආරක්ෂාවට ඉන්න ඔය දේව පුත්‍රයන්
අතුරුදහන් කර දමයි. මුසාවාදයෙන්
මිහිරි සුවඳ තැනි කර දුගඳ හමන්නට
සලසයි. තමුත්තාත්සේට අහසේ වැඩ
ඉන්නට බැරවේවි. බිම ගිටින්නට
සලස්සාටි. පොළොව පලාගෙන යනවා
වගේ වැඩ සිද්ධ කරයි. එතකොට තං
තමුත්තාත්සේට මුසාවාද කතාවේ පිහිටා
සිටින්නට බැරවෙයි.

“ඔහොම කියන්නට එපා කෝරකලමිබ.
මා ඔය වැඩේ කරලා පෙන්නන්නං”

මේ දෙන්නාගේ කතාව මුළු තගරය
පුරාම පැතිරලා ගියා. මිනිස්සු පුදුමයට
පත්වුණා. “දන්නවා ද වැඩක්. අපේ
රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මුසාවාදයක් කියලා
අමුතුම දෙයක් කරන්නට යනවාලු.
එතුමාට වැඩිමහල්ලා බාලයෙක් කරන්නට
ඇහැකිලු. බාලයා වැඩිමලා බවට
පත්කරලා පරම්පරාවෙන් ලැබෙන
තනතුර බාලයාට දෙන්නට හැකිලු.
මොකක් ද හැබෑට ඔය මුසාවාද විජ්ජාව?
ඕක නිල්පාට ද? තැන්නමි කහ රතු ආදී
පාටක් ද? හැබෑට.. අපි මෙතෙක්
කලායකට අසා නෑ නොවැ මුසාවාද
කියන්නේ මොන වගේ ජාතියක් ද කියලා.”

“මහණෙනි, ඒ කාලයේ ලෝකයේ
නිබුණේ සත්‍ය කතා කිරීම පමණයි.
එනිසා මුසාවාදය නූ මොන වගේ දෙයක් ද
කියාවන් මහජනයා දැන සිටියේ නෑ. කපිල
බ්‍රාහ්මණයාගේ පුත්‍ර පුරෝගිනියාටත් මේ
වග ආරාමි වුණා. ඔහු උයනට ගොහින්
සිය පියාණන් වන කපිල සාමිතුමාට මේ
ගැන කියා ගිටියා. “පියාණෙනි, අපේ
රජ්ජුරුවෝ මුසාවාදයක් කියලා ඔබතුමා
වයසින් බාල කරනවාලු. ඊට පස්සේ මට
ලබා දුන් පුරෝගිනිකම අපේ
කෝරකලමිබ පුංචි බාප්පාට දෙන්නට
යනවාලු.”

පුතුනි, රජ්ජුරුවන්ට තම
මුසාවාදයකින් වුණත් අපේ ප්‍රවේණිගත
උරුමය කෝරකලමිබට හිතුවනාපයට
දෙන්නට විදිහක් නෑ. එතකොට ඔය
මුසාවාද කෙරෙන්නේ කවදාද?

මොකක් දැ හැබෑට ඔය මුසාවාද විජ්ජාව? ඕක නිල්පාට
ද? තැන්නමි කහ රතු ආදී පාටක් ද? හැබෑට.. අපි
මෙතෙක් කලායකට අසා නෑ නොවැ මුසාවාද කියන්නේ
මොන වගේ ජාතියක් ද කියලා.”

“තව හත්දිනකින්
රජ්ජුරුවෝ ඒක
කරනවාලු.”

“පුත්‍රය.. එදාට මටත්
දැනුම් දෙන්න.

සත්වැනි දවසේ අපේ
රජ්ජුරුවන්ගේ මුසාවාදය
බලන්නට මිතු කියලා
පැමිණි මහජනයාගෙන්
රාජාංගණය පිරි ඉතිරි
ගියා. ඇඳත් පිට ඇඳත්
බැඳලා ඒ මහ ගිටිගෙන බලා
උන්නා. පුරෝගිනි පුත්‍රයා
ගිහින් සිය පිය තවුසාටත්
දැනුම් දුන්නා. අලංකාර
රාජාහරණයෙන් සැරසී
ගිය රජ්ජුරුවෝ

මාලිගයෙන් තික්ම අවුත්
රාජාංගණයට ඉලිත්
අහසේ ගිටිගන්නා. එතකොටම කපිල
බ්‍රාහ්මණ තාපසයාත් අහසින් ම ඇවිදිත්
වේනිය රජ්ජුරුවෝ ඉදිරියේ ආකාසයේ ම
පත්කඩය එලා ඒ මහ වාඩි වුණා.
රජ්ජුරුවන්ගෙන් මෙහෙම ඇහුවා.

“මහ රජතුමනි, මේ කතාව ඇත්තක් ද?
තමුත්තාත්සේ මුසාවාදයක් කියල වයසින්
බාල අයෙක් වයසින් වැඩිමහල්ලා බවට
පත්කරලා. පරම්පරාවෙන් වැඩිමලාට
ලැබෙන තනතුර බාලයකුට දෙන්නට
යනවා කියන්නේ?”

“එසේ ය ආචාර්යපාදයෙනි... මා එහෙම
දෙයක් කිව්වා තමයි. “මහ රජතුමනි,
මුසාවාදය කියන්නේ මහා භයානක දෙයක්.
එයින් මනුෂ්‍යයාගේ ගුණධර්ම වනසා
දමනවා. මරණින් මතු සතර අපායට
ඇදගෙන යනවා. මහ රජතුනි, යම් කෙනෙක්
මුසාවාද කියනවා නම්

ඔහු ධර්මය තසන කෙනෙක්, පලමුව
ධර්මය තසා දෙවනුව තමා ද තසා
ගන්නවා.”

මහරජුනි අසන්න, යමෙක් ඉතා හොඳින්
දන්නා ඇත්ත අසා සිටිය විට ඔහු පවසා
සිටින්නේ සත්‍යය නොව බොරුවක් නම් එහි
විපාක භයානකයි. තමන්ට දරු සම්පත්
හටගන්නේ ම නෑ. ඉන්න දරුවෝ පවා තමන්
දාලා යනවා.

රජුනි,
තමා හොඳින් දන්නා සත්‍ය එලෙසින් ම
කියන්න. සත්‍ය කියා කලින් නිබුණු හැම
දෙයක් ම යළි ලැබ ගන්න.
රජ්ජුරුවෝ කපිල බ්‍රාහ්මණයාට සවන්

මහනුවර හත්තාන
සිරි ධම්මරතන
ත්‍රිපිටක ධර්මායතනාධිපති
රාජකීය පණ්ඩිත
**සුලියද්දේ
සුධම්ම ගිම්**

දුන්නේ නෑ. කෝරකලමිබ
තමැනි පාපී පුද්ගලයා
සමග ඇසුරු කිරීමේ
දෝෂය නිසා ඒ බොරුව
දැඩි ලෙස පවසා සිටියා.
එතකොට ම මහ
පොළොව විවර වුණා.
අවිච්චියෙන් උඩට මතු වූ
ගිනි දැලිත් ඔහු වෙළී
ගියා.”

මහණෙනි, ඒ වේනිය
රජු - කලින් අහස් ගමන්
ඇතිව සැප සේ සිටියා.
කපිල ඉසිතුමා
විසිතුයි - ඔහු වෙත
ලැබෙන රජකම අබිසෙස්
කලේ.
මුසාවාද පැවසීම
නිසා - ඔහු පිරිහී ගියා

මහ පොළොව විවර වී ඔහු - නිරය
කෙම වැනසිලා ගියා.

එනිසා ලොව නුවණැත්තෝ - ජන්ද,
ද්වේෂ, හය, මෝහ යන සතර අගනියෙන්
අගනියට යන්නේ නෑ.

තම සිත දුෂණය නොකොට - ඉතා
යහපත් වූ සත්‍ය වචනම යි නිසි කල -
පැවසිය යුතු වන්නේ.

මහණෙනි ඉන්පසු මහජනයා
හොඳටම බය වුණා. “මේ වේනිය
රජ්ජුරුවෝ අපගේ සෘණීන් වහන්සේට
ආක්‍රෝශ කරලා, මුසාවාද පවසා, අවිච්චි
මහා නරකයට ගියා” කියමින් කම්පා
වුණා.

වේනිය රජුට පුතුන් පස් දෙනෙක්
ගිටියා. පස් දෙනාම කපිල බ්‍රාහ්මණයා
වෙත ආවා. “අනේ පින්වතුන් වහන්ස, අපට
පිහිට වෙන්තට” කියා කපිල
බ්‍රාහ්මණයාගේ දෙපා මුල වැද වැදුණා.

“දරුවනි, තුමුලාගේ පියා මුසාවාද
පවසා තැසුවේ ධර්මයයි. සෘෂිවරයාටත්
ආක්‍රෝශ කලා. ධර්මය තැසුවා කියන්නේ
තුමුලාත් තැසුණා කියන එකයි. දැන්
ඉතින් මේ සොන්ට්ටිනි නුවරවාසය
කරන්නට තුමුලාට කැප නෑ.” කියලා
ඔවුන්ගෙන් හැමට වැඩිමහලු පුත්‍රයාට
කතා කලා.

“දරුව, ඔබ තැගෙනගිරි දෙරටුවෙන්
පිටත් ව ඉදිරියට යන්න. එවිට පා
සතරයි. සොඬවැලයි, වලිගයයි. පුරුෂ
නිමිත්තයි යන සත්තැන ම පොළොවේ
පිහිටි සුදෝ සුදු හස්තිරාජයෙක් යම්

තැනක දකින්නට ලැබෙයි ද අන්න එතැනයි
ඔබේ තගරය සාදා ගත යුත්තේ. ඒ රට
හස්තිපුරය තමන් ප්‍රසිද්ධ වේවි.”

ඊළගට දෙවැනි පුත්‍රයාට කතා කලා.
“දකුණු දෙරටුවෙන් පිටත්වෙලා ඉදිරියට
යන්න, කිසියම් තැනෙක දී සුදෝ සුදු
අශ්වයෙක් දකින්නට ලැබේවි. එතැන ඔබේ
තගරය සාදා ගන්න. ඒ තගරය ප්‍රසිද්ධ වේවි.
අස්සපුර නමින්.

යම් රටක පාලකයකුගෙන් - කවුරුන්
දන්නා සත්‍ය ඇසු විට
ඔහු අසත්‍ය වූ බොරුවකින් ම - එයට
පිලිතුරු දෙයි නම්

ඒ රටට වසින්තේ - අකලට වසිනා
වැස්ස පමණයි.

සුදුසු කල සුදුසු ලෙස - ඒ රටට වැසි
වගින්තේ නෑ

එතකොට රජ්ජුරුවෝ කලින් වගේ ම
කපිල බ්‍රාහ්මණයා වයසින්
බාල කොට කෝරකලමිබ වැඩිමහලු
කොට තුන්වැනි වතාවටත්
ප්‍රකාශ කලා. එසැණින් ම රජ්ජුරුවෝ
කෙණ්ඩා ලගට යනකල් ම
පොළොවෙහි ගිලී ගියා.

“රජතුමනි, ඔබ ඔය කියන දේ ගැන
කරුණාකර තවත වතාවක් සලකා
බලන්නට” කියා කපිල බ්‍රාහ්මණයා මේ
ගාථාව පැවසුවා.

වේනිය රජුනි, ඔබ - සත්‍යය ම පවසා
සිටිනවා නම්

කලින් වගේ හැම දෙයක් ම - නැවතත්
ලද හැකි වන්නේ

තවදුරටත් ඔබ මුසා ම කිවොත් -
පොළොවේ ඇතුළට ම යී යන්නේ.

එතකොට රජ්ජුරුවෝ මෙහෙම කීවා.
“නෑ.. නෑ.. නෑ.. කපිල බ්‍රාහ්මණයෙනි, තොප
වයසින් බාල ම යි. කණිෂ්ඨ ම යි.

කෝරකලමිබයි වැඩිමලා. ඔහුමයි
ජෝෂ්ඨයා.” එසැණින් ම රජ්ජුරුවෝ
දණහිස දක්වා පොළොවෙහි ගිලී ගියා.

මහරජුනි, කරුණාකර තව එක
වතාවක් වත් තමන් ඔය කියන දේ
ගැන සලකා බැලුව මැනව” කියා කපිල
බ්‍රාහ්මණයා පැවසුවා.

අසනු මැනව මහරජුනි - යමෙක් දන්නා
ඇත්ත ගැන ඇසු විට

අතින් කෙනා ඔහුට බොරු කියයි නම් -
එහි විපාකය භයානකයි.

සර්පයකුගේ දිවක් ලෙසින් - ඔහුගේ දිව
බෙදී යනවා.

වේනිය රජුනි, ඔබ - සත්‍යය ම පවසා
සිටිනවා නම්

කලින් වගේ හැම දෙයක් ම - නැවතත්
ලද හැකි වන්නේ

ධර්ම විනයට අනුගත ව ශාසනයේ අභිවෘද්ධිය පිණිස කටයුතු කළ යුතුයි

උදාර පැවිදි දිවියක පියසටහන් ඔස්සේ මෙවර සාකච්ඡා මණ්ඩපයට වැඩම කරනු ලබන්නේ මහා විහාර වංශික ස්වාමීන්වරුන් මහා නිකායේ ශ්‍රී රෝහණ පාර්ශ්වයේ අනුනායක හා වැඩබලන මහානායක ධුරන්ධර චේතනාසිංහ සිත්තමගල්ලෙන පුරාණ රාජමහා විහාරාධිපති විශ්‍රාමලත් විදුහල්පති සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ධර්මරක්ෂිත මහෝපාධ්‍යය ශාස්ත්‍රපති අගලබඩ පියසිරි අනුනායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ ය

මහා විහාර වංශික ස්වාමීන්වරුන් මහා නිකායේ ශ්‍රී රෝහණ පාර්ශ්වයේ අනුනායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ වගේම මේවන විට සංඝ සභාවේ වැඩබලන මහානායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ වශයෙන් වැඩසිටින ඔබ වහන්සේ පැමිණි ඒ ගමන් මග පිළිබඳ අභිතාවර්ජනයක යෙදෙමින් සාකච්ඡාව ආරම්භ කරමු මහානායක හමුදුරුවන්.

හමබන්තොටිස්ත්‍රිකකයේ කිරිම අගලබඩ ගමේ පැරැණි වෙද පරමපාරාවකින් පැවත එන ඩී.ඩී. ජාලත් මුහන්දිරම් පන්තුවේ වෙදආරච්චි රාළහාමිගේ දරුවන් හය දෙනා අතරින් බාලම පිරිමි දරුවාගේ පියා. පාරම්පරික වෙදකම අබණ්ඩව සිදුකළ දරුවන් පස් දෙනෙකුගෙන් යුතුමගේ පියාණන්ගේ කතිටු පුත්‍ර රත්නය ලෙස 1945 වර්ෂයේ ඔක්තෝබර් 20 දින කිරිම අගලබඩ කියන බොහොම සුන්දර ගැමි පරිසරයක ජන්මලාභය ලබාගෙන පරමවිඤ්ඤාණාර්ථ බෞද්ධ සමාගම විසින් ආරම්භ කළ හොරේවෙල පාඨශාලාවෙන් 6 වන ශ්‍රේණිය දක්වාත්, රඳනියාර කතිස්ඨ විද්‍යාලයේ 8 වන ශ්‍රේණිය දක්වාත් අධ්‍යාපනය ලැබුවා. සිත්තමගල්ලෙන පුරාණ විහාරස්ථානයේ පැවිදි වැඩසිටි රාජකීය පණ්ඩිත අගලබඩ ඤාණීස්සර නායක ස්වාමීන් වහන්සේ මගේ ඥාතිවරයෙක් වීම නිසා උන්වහන්සේ අපේ ගෙදර වැඩම කළ අවස්ථාවක මාව පැවිදි කරන ලෙස මගේ පියාණන්ගෙන් ඉල්ලීමක් කර තිබුණා. ඒ අනුව මම අටවන ශ්‍රේණිය දක්වා අධ්‍යාපනය ලබාගෙන, මව්පියන්ගේ ආශීර්වාදය ඇතිව, පැවිදිවීම සඳහා 1959 වර්ෂයේ ජනවාරි 15 දින ඓතිහාසික සිත්තමගල්ලෙන රාජමහා විහාරස්ථානයට පැමිණිලා සති දෙකකින් පමණ 1959 වර්ෂයේ ජනවාරි 29 වෙනි දින අගලබඩ පියසිරි යන උන්තරිතර ශාසනික නාමයෙන් උතුම් පැවිදි ජීවිතයට ඇතුළත් වුණා. අගලබඩ ඤාණීස්සර නායක හිමිපාණන් වහන්සේ, දිද්දෙනිපොත පේමරතන හිමියන්, අම්පනාගල මේධානන්ද හිමියන් යන ආචාර්ය ස්වාමීන් වහන්සේලා ගේ අධීක්ෂණය තුළ පැවිදි ජීවිතයට ඇවැසි මූලික අධ්‍යාපනය ලබාගනිමින් වත්පිලිවෙන් පුරුදු පුහුණු වුණා.

ඒ වගේම 1960 වර්ෂයේ පිරිවෙන් අධ්‍යාපනය සඳහා මාතර කිතුල්වල ජයමහා විහාර විද්‍යායතන පිරිවෙන්ට ඇතුළත්ව 1962 වර්ෂයේ දී සාමාන්‍ය පෙළ සමත් වුණා. අනතුරුව උසස් පෙළ විභාග සාමාර්ථය ලබාගෙන 1966 වර්ෂයේ දී පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයට තේරුණත්, විද්‍යෝදය විශ්ව විද්‍යාලයට ඇතුළත් වුණා. ඒ කාලයේදී ම 1965 වර්ෂය වන විට සියම් මහා නිකායේ මල්වතු පාර්ශ්වයෙන් උතුම් වූ අධිශීල සංඛ්‍යාත උපසම්පදාව ලබා ගැනීමට පුණ්‍යවන්ත වුණ බවත් සිහිපත් කළ යුතුයි.

ඒ වන විට මම විද්‍යාලංකාර විශ්ව විද්‍යාලයේ බාහිර උපාධියක් හදාරා තිබුණ නිසාම එම සාමාර්ථය පදනම් කරගෙන වසර 2 කින් දෙවන පෙළ පංති සාමාර්ථයක් සහිතව සාමාන්‍ය ශාස්ත්‍රවේදී උපාධිය අවසන් කරගැනීමේ අවස්ථාව උදාවුණා. අනතුරුව එම විශ්ව විද්‍යාලයේම වසර දෙකකින් අධ්‍යාපනවේදී උපාධිය ලබා ගත්තා.

1972 වර්ෂයේ වරාපිටිය මහා විද්‍යාලයට ගුරු වෘත්තිය සඳහා පත්වීමක් ලැබුණා. පසුව බණ්ඩාරවෙල ප්‍රදේශයට ස්ථාන මාරුවක් ලබාගෙන සේවය කළත්, නැවත වරාපිටිය මහා විද්‍යාලයටම වැඩම කරමින් සාමාන්‍ය ගුරුවරයකු වශයෙන්, නියෝජ්‍ය විදුහල්පතිවරයකු වශයෙන් හා වසර 12 ක් පළමු ශ්‍රේණියේ විදුහල්පතිවරයකු වශයෙන් විශ්‍රාම දිනය දක්වා වසර 30 ක් සේවය කළා.

ඒ අතරතුර විහාරස්ථානයේ වැඩ සිටි දිද්දෙනිපොත පේමරතන නායක හමුදුරුවන් වහන්සේ 1989 වර්ෂයේදී අපවත් වුණ නිසා මම එම විහාරස්ථානයේ විහාරාධිපතිත්වයට පත් වුණා.

1984 ආරම්භ වුණ ශ්‍රී රෝහණ සංඝ සභාවට 1990 වර්ෂයේදී සම්බන්ධවෙලා කර්මවාගාචාර්ය ස්වාමීන් වහන්සේ වශයෙන් කටයුතු කළා. අනතුරුව හමබන්තොටිසාවේ ප්‍රධාන සංඝ නායක පදවියට එම වර්ෂයේදීම සංඝ සභාව විසින් පත්කරනු ලැබුවා.

වසර කිහිපයකට පසු විධායක කාරක සභාවේ සාමාජිකත්වය ලබාගෙන සිටි කාලයේදී අනුනායක ධුරන්ධර, පසුකාලීනව ජ්‍යෙෂ්ඨ අනුනායක ධුරන්ධර පත් වුණා. එවකට අනුනායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ වශයෙන් වැඩ සිටියේ දැනට වැඩසිටින මහානායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ.

උන්වහන්සේ මේ වන විට වයෝවෘද්ධව අසනීප තත්වයෙන් පසුවන නිසා වැඩබලන මහානායක ධුරන්ධර සංඝ සභාව විසින් මාව පත්කරනු ලැබුවා. ඒ අනුව ශාසනයේ අභිවෘද්ධිය වෙනුවෙන් සුදුසු පරිදි කටයුතු කරගෙන යනවා.

මෙවැනි වගකීම් සහගත ශාසනික කාර්යභාරයක නියැලීමට ඔබ වහන්සේට පසුබිම සකස්වුණේ කුමන ආකාරයෙන්ද? නායක හමුදුරුවන්.

මම සාමනේර අවධියේ සිටම නායක හමුදුරුවන් වහන්සේලාගේ ආදාරය ගෞරවය දිනාගෙන කටයුතු කළා. අගලබඩ ඤාණීස්සර හා හිමිපාණන් වහන්සේ, දිද්දෙනිපොත පේමරතන හිමියන් යන ගුරු දේවයන් වහන්සේලාගේ ආභාසය සාමනේර අවධියේදී ලැබුණා වගේම පිරිවෙනේ වැඩ සිටි කටුකුරුන්දේ දේවානන්ද නායක හමුදුරුවන් වහන්සේ, බණ්ඩාරන්දේ රේවත නායක හමුදුරුවන් වහන්සේ යන කීර්තිමත් පඬිවරුන් ගේ ආභාසය ලැබුණා. උන්වහන්සේලාට කීකරු ශිෂ්‍යයකු ලෙස සැමවිටම ගුරු ගෞරවයෙන් කටයුතු කළා. එම ලැබුණ ආභාසය පැවිදි ජීවිතය ආලෝකමත් කරගැනීමට බොහෝ සේ උපකාර වුණා. ගුරුසිත තොර්දවා යන ආකල්පය යටතේ කටයුතු කළ නිසා උන්වහන්සේලා බොහොම කරුණාවෙන් ආදාරයෙන් මාව රැකබලාගත් නිසා එම ගමන් මග සාර්ථක වීමටත් හේතුවක්.

මේ වන විට වැඩබලන මහානායක ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ වශයෙන් වැඩ සිටින ඔබ වහන්සේ පැවිදි ජීවිතයේ ලබාගත් අත්දැකීම් අනුව හැදෙන වැඩෙන ස්වාමීන් වහන්සේලාට ලබා දෙන්නේ මොනවගේ උපදෙස් ද?

සමස්ත වශයෙන් නොවුණත්,

පොදුවේ හික්ෂු සමාජය දෙස බලන විට ඇතැම් අවස්ථාවල යම් පිරිහීමක් ඇතිවෙලා තිබෙනවා. අධ්‍යාපනය තුළ යම් දුරකට පරිහානියක් දකින්නට පුළුවන්. සාමනේර හික්ෂුත් වහන්සේලා වුණත්, උපසම්පදා හික්ෂුත් වහන්සේලා වුණත්, විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලබන හික්ෂුත් වහන්සේ ලා පිලිබඳව වුණත් ඇතැම් අවස්ථාවල සැහීමකට පත්වෙන්න අපහසුයි.

වර්තමාන ලෝකයේ නවීන තාක්ෂණික දියුණුවත් සමග යම් යම් පාරසරික බලපෑම් මත හෝ යම් යම් අතපසුවීම් මත මෙවැනි ස්වභාවයන් ඇතැම් විට ඇතිවෙන්න පුළුවන්. ඒ කෙසේ වෙතත් හික්ෂුත් වහන්සේලා හැටියට බුදු දහමට අනුව ඉටුවිය යුතු කාරණා දෙකක් තිබෙනවා. අපැහැදුණ අයගේ පැහැදීම සඳහාත්, පැහැදුණ අයගේ පැහැදීම තවදුරටත් වර්ධනයවීම සඳහාත් කටයුතු කරන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළා. බොහොම හොඳ සිල්වත් ගුණවත් තැණවත් හික්ෂුත් වහන්සේලා තවම වැඩ සිටිනවා. කිසිදු බේදයකින් තොරව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ ත්‍රිපිටක ධර්මය ඒ ආකාරයෙන්ම පිලිගන්නා නිසා ඒ ධර්මය විනයට අනුගතව ශාසනයේ අභිවෘද්ධිය පිණිස කටයුතු කළ යුතුයි. පවතින අඩුපාඩු අතපසුවීම් සම්පූර්ණ කරගනිමින් දුෂ්කර ප්‍රදේශවල හික්ෂුත් වහන්සේලාට බලපාන දුෂ්කරතා අවබෝධ කොට ගනිමින් සියලු පාර්ශ්වයන් ඒකාබද්ධ වෙමින් එකම සියම් මහා නිකායක් බවට පත්කර ගනිමින් කටයුතු කිරීම එකම අරමුණයි.

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පූන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

පැරැණි රජදරුවන්ගේ විහාරාරාම පූජා

ක්‍රි.පු. 02 වන සියවසට අයත් රටිගල ශිලා ලිපිවල ද ලෙන් පමණක් නොව වැව් ස්ථූප, කුඹුරු, ආරාම, ගම් ආදිය සහසතු කොට පූජා කළ බව සඳහන් වේ. එම ලිපියෙහිම “දෙවන පිය මහරඤ්ඤ, ගමිණී තිසහ පුත දෙවන පිය තිස අභයගෙ ලෙන් අගත අනගත වතුදිස සගග දිනේ” (සද්ධාතිස්ස මහරජුගේ පුතණු දෙවන පියතිස අභය (ලජ්ජිතිස්ස) ගේ ලෙන පැමිණි නොපැමිණි සිව්දිග සංඝයාට දෙන ලදී) එකී දෙවැනි ගිරි ලිපියේදී ලජ්ජිතිස්ස මහරජ විහාරය කරවා අබදළක වැව සංඝයාට පූජා කළේය.

එහි නවත් ලිපියක ගාමිණී අභයගේ කුඹුර සංඝයාට පූජා කරන ලදී. කුඩකණිත තිස්ස රජතුමා ක්‍රි.ව. 41-19 මිත්විල (සෝමවතිය) සෙල් ලිපියේ දෙගම නම් ඇළක් සෑදූ බව සඳහන් වේ. මොලහිටිය වෙලේගම ලිපියේ තමන්කඩු දිස්ත්‍රික්කයේ දිඹුලාගල සමීපයෙහි පිහිටා ඇති අතර, එහි සඳහන් වන අයුරින් දේවානම් පියතිස්ස රජතුමාගේ මුණුබුරු වූ කුඩකණිතතිස්ස රජතුමාගේ වැඩිමහල් පුතු වූ අභය රජු විසින් අතරගත නම් ස්ථානයෙහි ගණන කග නම් ඇළ පිළිපවන විහාරයෙහි හික්කු සංඝයාට රත්කෙන්ඩියෙන් (අත්පැන් කොට) දෙන ලදී.

මේ අයුරින් එම භානිකාභය රජු ලෝවා මහා ප්‍රාසාදයේ නව කමාන්තන්, ථූපාරාමයේ පෝස ගෙයන්, මහා සෑය නොයෙක් මල්වර්ගවලින් වසා එම සෑය ඇතුළට ගොස් සියල්ල සියැසින් දැකීමත්, එකී මහාසෑය ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා කුඹුරු පූජා කිරීමත්, එසේම මහාදාටික

සෝමවතිය රජමහා විහාරාධිපති මහා විහාරවංශික සසමෝපාලි මහා නිකායේ මල්වතු මහා විහාර පාර්ශ්වයේ නියෝජ්‍ය ලේඛකාධිකාරී හා වැඩ බලන ලේඛකාධිකාරී **පහමුණේ සුමංගල නාහිමි**

මහරජු මහසෑමඵව සෑදීම, ලක්දිව සියලු විහාරස්ථානවලට ධර්මාසන පූජා කිරීම, ගිරිහණ්ඩ පූජාව මුහුදු දක්වාම කිරීම, හික්කුන් 24000 ට සය වැදූරුම් සිවුරු සහිත මහ දන්දීම. හික්කුන් එපා කියද්දීම රජතුමා බිසව, කුමරුන් දෙදෙනාත්, මංගල හස්ථිය, මංගල අස්වයා ඇතුළු සියල්ල පූජා කොට පසුව හික්කුන්ට ලක්ෂ 06 ක් වටිනා හා හික්කුන්ට ලක්ෂයක් වටිනා දෑ පූජා කොට නිදහස් වීම. එමෙන්ම රුහුණේ මනිනාපවි විහාරය, සමුද්‍රගිරි විහාරය, කලන්දක විහාරය, චූලනාග විහාරය, ගල්දිවසිනේ විහාරයක් කර විහාරය අවට අටයොදුනක් තැන් සාංඝික පූජා කිරීම, පඩුවෑ වෙහෙරට කුඹුරු පූජා කිරීම. මේ අයුරින් මිත්විල (සෝමවතී) සෙල් ලිපියේ ප්‍රාචීන නාගාරාමයට

(සෝමවතී විහාරයට) අඩපිටිගම පූජා කිරීම, සෝමවතී මියන්විල 2 වන ලිපියේ රජතුමා රජලී තැමති ලිපියෙන් කිරිය සීයයක් හෙවත් අක්කර 800 ක් පූජා කළ ආකාරය ද දැක්වේ.

මහාදාටික රජුගේ සිට වසහ රජු දක්වා වසර 44 කුල රජවරු නවදෙනකු රජ කළ අතර, ඔවුන් ද විහාරාරාම ආදිය සෑදූ බවත්, ක්‍රි.ව. 65 - 109 දක්වා වසර 44 ක් රාජ්‍ය කළ වසහ රජ සැගිරිය, ථූපාරාමය, මහාසෑය, මහබෝධිය මුල්කොට ලක්දිව ජීර්ණා වාස විහාර ප්‍රතිසංස්කරණය කර සිතුල්පවි විහාරයේ දාගැබ් 10 ක් කරවා මහාවල්ලි ගොනු විහාරයත් මාගම අනුරාමයත් සාදවා හේලිගම 8000 ක් කිරිය විහාරයට පූජා කිරීම, ගලබකොට සෑය, තුඹුගල විහාරය, ඉසුරුමුණි විහාරයෙහි ද පෝසගෙවල් සාදවා, ථූපාරාමයේ ධාතුගෙයක් ද ඉදිකොට නවත් විහාර මෙන්ම වැව් 12 ක් සාදවා සුවිශාල මුහුණු 12 ක ඇළක් ද ප්‍රාකාර පොකුණු ආදිය සාදවා වෙසක් උත්සව 40 ක් සිදු කරන ලදී. වංකතාසික තිස්ස රජතුමා ගෝණගන්තෙර මහා මංගල විහාරය කළ අතර, සොලීන් පැමිණ සිංහලයන් 12000 ක් හා පාත්‍රා ධාතුවත්, දේවාහරණන් පැහැරගෙන ගිය බව ද සඳහන් වේ. ඔහුගේ පුත් ගජබා රජතුමා (ක්‍රි.ව. 112-134) රාජමාතු විහාරයක් කරවා මහා විහාරයට කහවතු ලක්ෂයක් දී විහාරයක් සාදවා කළුගලින් වෛතාසක් ද අභයගිරි මහා සෑය විශාල කොට ගැමුණු තිස් වැව අභයගිරි විහාරයට පූජා කරවූ ආකාරය මහා වංශයේ සඳහන් වන අතර, විහාරගල සෙල්ලිපියේ උපලඳෝතික වැවත් පෝසගෙයක් ද සාදවා පූජා කිරීම. මැකිවිජාව සෙල්ලිපිය

මහා විහාරවංශික සසමෝපාලි මහා නිකායේ උපසම්පදාව හා ශාසනික සංවර්ධනය

2

අනුව කහවතු 500 ක් වියදම් කොට වඩමන වැව සාදවා ථූපාරාම හික්කුන්ට පූජා කිරීම.

සිතුල්පවි සෙල්ලිපිය අනුව සිතුල්පවි විහාරසීය හික්කුන්ට බෙහෙත් ගැනීමටදිනකට කහවතු දෙක බැගින් පූජා කිරීම, එසේම පියාගේ කාලයේදී සොලී රටට පැහැරගෙන ගිය සිංහලයන් 12000 ක් හා සොලීන් 12000 ක් යන

24000 ක් සොලී රටේ කාවීරපටුනට ගොස් විජයග්‍රහණය ලබාගෙන ලක්දිවට පැමිණි ආකාරය පූජාවලිය, රාජාවලිය, පැරකුම්බා සිරිතේද සඳහන් වන අතර, මිත්විල (සෝමවතී) සෙල් ලිපියේ සඳහන් වන්නේ ගජබා රජතුමා 24000 ක් පිරිස ගෙනා මොහොතේදී ගජබා රජතුමාට “ගාමිණී අභය යුද ජී” (යුද්ධ ජයග්‍රහණක ගාමිණී අභය) යන ගෞරව නාමය පුදකළ බවත්, එයින් අපමණ සතුටට පත් රජතුමා රාජකීය ඇළක් කපා එයින් ලැබෙන ආදායම මේ අගිය හෙවත් සෝමවතී විහාරයට පූජා කළ බව “ගාමිණී අභය යුද ජී රජ අභියගම මණි අගිය වෙහෙරටදී” යනුවෙන් සෝමවතීදී ගලගිම් මිත්විල සෙල් ලිපියෙහි සඳහන් වේ.

මහඑණා රජතුමා වසර 06 ක් රජකම් කළ අතර, ලක්දිව ප්‍රදේශ 07 ක විහාර 07 ක් සෑදූ බව එනම් නැගෙනහිර පේජලක විහාරය, දකුණුදිග කොටගල් වෙහෙර, බටහිරදිග උදයපහත් විහාරය, නාගදිවසිනේ ඇල්ගිරිය තෙනවිලි විහාරය, රුහුණේ තොබෝල්නාපහු වෙහෙර, රටමැද ගිරිතාලික වෙහෙර ඉදිකරමින් මුළු ලක්දිව ආගමික සම්බන්ධතාවය ඇති කළ අතර, දෙවන භාතිය තිස්ස රජතුමා මහා විහාරය වටේ ප්‍රාකාරයක් කරවා ගවරතිස්ස විහාරය සාදවා එම විහාරයට ගැමුණු වැව ද පූජා කොට භාතීස් විහාරයත්, ථූපාරාමයේ පෝසගෙයත් කරවූ බව සඳහන් වේ.

මාර සංග්‍රාමය ජයගත් ශ්‍රේෂ්ඨ වීරයාණෝ

බෝසනාණන් වහන්සේ ගිහි කාලයේදී සියලු සැප සම්පත්වලින් අනුභව කල් ගෙවූහ. රම්‍ය, සුරම්‍ය, සුභ වැනි මාළිගා අතර ඉඳ සියලුම කම් සැප විඳිමින් සිටි උන්වහන්සේ සතර පෙර නිමිති දැකීමත් සමඟ ම ගිහි ජීවිතය අත්හැර පැවිදි ජීවිතයට පත් වීමට සිතූහ.

එසේ සිතා සියල්ල අතහැර අභිනිෂ්ක්‍රමණය සිදු වූ දිනයේදී ම තවදින 7කින් සක්විති රාජ සම්පත්තිය ලැබෙන බවත්, ඒ සඳහා වැඩ ඉන්නා ලෙසත් ආරාධනාවක් ලැබිණ. එය කෙළ පිඩක් සේ ප්‍රතික්ෂේප කොට සිදුහත් බෝසනාණෝ එම ගමනට පිටත් වූහ. බුදු බව පතා යෑමට ආරම්භ කිරීමේදී ම එය වැළැක්වීමට බාධක ආව ද එය පසෙක ලා සිදුහත් තවුසාණෝ ඉඳිරියට ම ගියහ.

එසේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට දුෂ්කර ක්‍රියා කරන බෝසනාණන් වහන්සේ වෙනදිනක් මාරයා පෙනී සිට

“ඔබ දැන් ඉතා කෙටි ධු සි. අවලස්සන සි. මරණය ඔබ ලගම සි. ජීවත් වීමට බලන්න. ජීවත් වුවොත් පින්කර ගත හැකි සි. මෙබඳු දුෂ්කර ක්‍රියා කිරීමෙන් පලක් තිබේද?” ආදී වශයෙන් බෝසනාණන් වහන්සේගේ උත්සාහය තැවැත්වීමට පෙළඹවීමක් කළේ ය. එවිට බෝසනාණන් වහන්සේ

“පටිකාර මාරය, මම නුඹ හඳුනමි. නුඹ මෙහි ආවේ කුමකට දැයි මම දනිමි. නුඹ මය කියන පින්වලින් මට පලක් නැත. නුඹ මාර සේනාවන් මම

හඳුනමි. බියගැල්ලකුට නම් ඔබේ මාර සේනාවට පැරදවිය නොහැකි ය. නොපසුබස්නා සුර පුරුෂයකුට පැරදවිය හැකිය. ජීවිතය කෙරෙහි මගේ ආශාවක් තැන යැයි සිදුහත් බෝසනාණෝ පැවසූහ. එවිට මාරයා නොපෙනී ගියේ ය.

මේ ආදී වශයෙන් අභිනිෂ්ක්‍රමණයේ සිට බුදු බව ලබා ගන්නා අතර කාලය තුළ උන්වහන්සේට, මාරයාට හා මාර සේනාවන්ට නොයෙක් වර මුහුණ දෙන්නට සිදු විය. ඔවුන් සිදුහත් බෝසනාණන්ගේ බුදුවීම වැළැක්වීමට නොයෙක් උපක්‍රම සිදු කළහ. පස් වන සතියේදී ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සිත සසල කිරීමට සිතූ මාරයා වරෙක මහා ඇතකු ලෙස ද, තවත් අවස්ථාවක අවතාර සේ වූ ස්වරූපයක් ද මවා ගෙන පැමිණ ඇත. එහෙත් ඒ මාරයා යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් හඳුනා ගනු ලැබූ විට ඔහු දෙමිනසට පත් විය.

අතතුරුව තණ්හා, රතී, රතා යන මාර දුවරු තිදෙනා ද පැමිණ උන්වහන්සේ රාගයෙන් පොළඹවා ආපස්සට හැරවීමට රැගුම් දැක්වූහ. ඔවුන්ගේ රූප විලාසය දකින පුහුදුන් පුද්ගලයෝ උත්මාදයට පත්වෙති. මිහිරි වූ බොළඳ රස මුසු වදන් තෙපලමින් රහත්තට වුවද බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ ලීලා විලාසය ජරපත් වැඳිරියන්ගේ රැගුමක් සේ සිතා සමාධි ගත සිතින් වැඩහුන් සේක. මාර දුවරු පැරද පලා ගියහ.

මේ ආකාරයෙන් බුද්ධ වර්තය දෙස විමසීමෙන් වැළීමෙන් පැහැදිලි වන්නේ දුෂ්කර ක්‍රියාවේ පටන් බුදු බව දක්වන, ඒට අතතුරුවන් මාර

මහව උඩගම ශ්‍රී ඉන්ද්‍රසුමන මහ පිරිවෙන්හි ප්‍රවීණාචාර්ය ප්‍රචචන කීර්ති ශ්‍රී ලේඛණ ශාස්ත්‍රී, ගලගෙදර රතනවංස හිමි

සේනාවන්ගේ බාධක අභියෝග හා වැළැක්වීමට වලට ලක් වූ බවයි. නමුදු බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වර්තය තුළ කිසිදු තැනෙක මාරයාට හෝ මාර සේනාවකට යටත් වීමක් හෝ ඔවුන්ට බියේ යන ගමන තැවැත්වීමක් සිදුකර නැත. තවත් තැනක ද සමාර සේනාවක් ගැන ද සඳහන් වේ. එනම්, කාමය, රතිය, සාපිපාසාව, ඵ්‍ය මිද්ධය, බිය, ගුණමකු බව, සැකය, තෘෂ්ණාව, සත්කාරය, ලාභය, ප්‍රශංසාව මගින් ලැබූ යසස, අනුන් හෙළා දැකීම සහ තමන් හුවාදැක්වීම ය.

මේ සියලුම මාර සේනාවන් ජය ගැනීමට අප තටාගත බුදුරජාණන් වහන්සේට ශක්තිය ලැබීම ගැන ශ්‍රාවකයින් වශයෙන් අප කවුරුත් සතුටු විය යුතු ය. එය සාමාන්‍ය කෙනකුගේ ජීවිතයට ද සම්බන්ධ කරගැනීමෙන් අභියෝග ජය ගැනීමට පුළුවන්කමක් ඇත. ඒ ගැන කිසිදු සැකයක් නැත. බුදුරජාණන් වහන්සේට මුහුණ දීමට

සිදු වූ අභියෝගවලින් සියයට එකක්වත් අපට මුහුණ දීමට නොමැති වන්නට පුළුවන. එයට හේතුව උන්වහන්සේ ඒ ගමන ගියේ මුළු මහත් සත්වයා වෙනුවෙන් ම වීම ය. උන් වහන්සේ මුළු මහත් සත්වයා වෙනුවෙන් ම අපමණ දුක් විඳිමින් බුද්ධත්වය ලබා ගැනීම සිදුකළ ද එය මාර සේනාවන්ගේ දහසක් අභියෝග මතින් කළ විරෑය ක්‍රියාවකි. එය හොඳින් ම පැහැදිලි වන තැනක් ලෙස බුද්ධත්වය ලබාගෙන එය සාමාන්‍ය ජනතාවට දේශනා කිරීමට යැමේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ තුළ ඇති වූ සිතුවිල්ල දැක සහම්පති බ්‍රහ්ම තෙමේ කළ ප්‍රකාශය හැඳින්වීමට පුළුවන. එනම්,

“මාර සංග්‍රාමයෙන් ජයගත් මහෝත්තමයන් වහන්ස, ලෝසතුන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් අඹා දහම දේශනා කරන සේක්වා. තැඟි සිටිනු මැනවි. ධර්මය දැන ගන්නෝ බොහෝ වෙති.” ආදී වශයෙනි.

එම සහම්පති බ්‍රහ්මයාගේ ප්‍රකාශය තුළින් ම බුදුරජාණන් වහන්සේ මාර සංග්‍රාමයෙන් ජය ගත් බව පැහැදිලි වේ. මාර යුද්ධයක් ජය ගැනීම බුදුරජාණන් වහන්සේ සිදු කළ ආකාරය විශ්මය ජනක ය. එසේ නම් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මාර සංග්‍රාමය ගැන සිහිකොට ත්‍රිපුණ්‍ය ක්‍රියා හා ආගමික වාරිකු සිදු කරන අතරම ජීවිතයකට එන ඕනෑම අභියෝගයක් ජය ගෙන තම ඉලක්කය කරා යෑමට ද බුද්ධ වර්තය තුළ ඇති “මාර සංග්‍රාමයෙන් ජය ගැනීමේ” උතුම් පණිවිඩය ආදර්ශයට ගැනීමට සිතට ගත යුතු ය.

ඒ තුළින් මොලොව ජය ගැනීම, පරලොව ජය ගැනීම හා තිවන ක්ෂාන් ක්ෂාන් කරගනීමට ද අධිෂ්ඨාන කර ගත යුතු ය.

නන්දිමිත්‍ර දිනාගැනීමට එළාර රජුගෙන් සැලැස්මක්

සවස හතරයි. එළාර රජතුමාත්, මිත්‍ර සෙනෙවිතුමාත් රජ මාලිගයේ උද්‍යානය දෙසට යනු පෙනිණි. අශ්වයකු පිට හැරී සිරිනාග මාලිගයේ දොරටුව වෙත පැමිණියේ ය. ආරක්ෂක භටයකු පැමිණ අසු භාරගත් අතර තවත් භටයකු ඔහු රජතුමා සිටි තැනට කැඳවාගෙන ගියේ ය.

"සිරිනාග එන්න, තොපගේ පැමිණීම අප බලාපොරොත්තුවෙන් සිටියේ. තොප මාගම රාජධානියේ තොරතුරු අපට ලබාදෙමින්, දිඝාභය ගැමුණු කෙරෙහි කළකිරෙන අයුරින් කටයුතු සැලැස්වීම ඉතා අගෙයි. තොප ඒ කළ හපන්කමට නිලිණයක් ලෙස සෙනෙවි තනතුරක් පිරිනැමීමට තීරණය කළා."

"දැන් අපට තොවලහා කියව, මාගම රාජධානියේ යුද සුදානම කෙසේද? කාවන්තිස්ස රජුගේ සැලසුම කුමක්ද? දුටුගැමුණු හැංගි හොරා ඒවත් වන්නේ කුමක් නිසාද? ඔවුන් සටන් ආරම්භ කරන්නේ කවදාද?"

"මහරජතුමනි, ඔවුන්ගේ සැලැස්ම විශිෂ්ටයි. දසමහ යෝධයන් යටතේ සෙනෙවිවරුන් සියයක් පුහුණු කරනවා. විශේෂ පුහුණුවක් ලබා දෙනවා. ඔවුන් යටතේ තවත් උප සෙනෙවිවරුන් දහසකට පුහුණුව ලබා දෙනවා. සියල්ලෝම එක්දහස් එකසියයකින් සමන්විත වෙනවා. මේ බලඇණිය පවතින්නේ දුටුගැමුණු කුමාරයා යටතේයි. දැන් මේ බල ඇණිය හැත්තෑදහස ඉක්මවලා. කාවන්තිස්ස රජතුමා සෙනෙවිවරුන් සිය දෙනකුට තම තමන් භාරයේ ලක්ෂයක බල හමුදාවක් පුහුණු කිරීමට උපදෙස් ලබා දී තිබෙනවා. මටත් උපසෙනෙවි තනතුරක් ලැබුණා. එහිදී මට වැදගත් තොරතුරු රාශියක් ලබා ගැනීමට හැකිවුණා."

"සිරිනාග තොපගේ කාර්යභාරය සුවිශේෂයි. ඒ නිසා තොපගේ තනතුර හෙටම පිරිනමනවා. තනතුරට අදාළ වරප්‍රසාද හිමිවෙනවා. ඒ වගේම තොප තව වික කාලයක් එහි සේවය කරනවා නම් මම කැමතියි. එහිදී නිස්ස කුමාරයා සහ දුටුගැමුණු කුමාරයා අතර විරසක

බවක් ඇති කරන්නට කටයුතු කරන්නට ඔබේ."

"මහරජතුමනි, මා දැනටමත් ඒ සඳහා කටයුතු කරගෙන යනවා. පුද්ගලයන් නිදෙනකු ඒ කාර්යය සඳහා කුලියට ගන්නා. මට ලබාදුන් රත්කාසි වලින් කොටසක් ඒ සඳහා යෙදවුවා. තවත් කොටසක් දිඝාභය, දුටුගැමුණු කුමාරයාගෙන් දුරස්කරලීමේ කටයුත්තට සඳහා වැයකළා."

"ඔවුන් යුද්ධය ආරම්භ කරන්නේ කවදාද?"

"මහරජතුමනි, එළඹෙන පොසොත් පෝයදාට පසුදා ඔවුන්ගේ යුද ගක්තිය පරීක්ෂා කිරීමේ සංදර්ශනයක් පැවැත්වීමට කටයුතු යොදාගෙන තිබෙනවා. ඊට පසුව දුටුගැමුණු කුමාරයා ගෙන්වාගෙන සුඛ තැකනින් යුද්ධය ආරම්භ කිරීමට සැලසුම් කර තිබෙනවා."

"සිරිනාග, දුටුගැමුණුගේ දසමහා යෝධයන් වෙනුවට අපේ යෝධයන් විසිදෙනෙක් සිටිනවා. දුටුගැමුණුගේ ලක්ෂයක සේනාංකවලට මුහුණ දීමට ලක්ෂ දෙකක සේනාංක අපේ සුදානම් වී සිටිනවා. කාවන්තිස්ස රජතුමා අපේ සේනාංකවල ගක්තිය තවම දන්නේ නැහැ වගෙයි."

"විජිතපුර බලකොටුවේ අසු දහසක සේනාංක සිටිනවා. අනුරාධපුර නගරය ආරක්ෂා කිරීමට හැට දහසක බලසේනාවක් සීරුවෙන් තබා තියෙනවා. සෑම අතින්ම කාවන්තිස්සට වඩා දෙගුණයකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් අපි සුදානම්."

"බොහොම හොඳයි මිත්‍ර සෙනෙවි, නමුත් මතක තබා ගන්න. අපේ සේනාංකවල සිටින භටයන්ගෙන් අඩකටත් වඩා සිංහල අයයි. ඔවුන් හේද හින්න නොවී අපට හිතවත්ව තබා ගැනීම ඔබගේ කාර්යයක්."

"දිඝාභය කුමාරයා එළාරමහා රජුගේ සෙනෙවියකු වූ බව ඇසු කාවන්තිස්ස රජතුමා ගිලන්වුණා. එය මුළු මාගම රාජ්‍යයම අඩපන වූවාක් බඳු වුණා."

සිරිනාග ඔබගේ එක දුර්වලකමක් මම දකිනවා. දිඝාභයගේ නිස් දහසක සේනාව අපට ලබාගන්නට කටයුතු නොකිරීම ලොකු අඩුපාඩුවක්. අපේ කඳවුරුවලට බලපෑම් කරන්නේ ඒ පිරිස බව දැන ගන්නට තිබෙනවා. මිත්‍ර සෙනෙවි කිය.

"නැහැ මහා සෙනෙවිතුමනි, මහවැලි ගං තීරය හා අවට ගම්මානවල ආරක්ෂාව භාරදී තිබෙන්නේ උපනිස්සගේ සේනාන්කයටයි. තමන්ගේ බිරිඳත් දරුවන්ත් ඝාතනය කිරීම ගැන ඔහු වෛරයෙන් සිටින්නේ. වසර දහසකට පමණ පෙර අපේ සේනාංක විසින් මහියංගනයේ උපනිස්ස ගම කොල්ලකෑමෙන් සිදුකළ අපරාධයේ ප්‍රතිපලයක් ඒක."

"මේ සිදුවීම මට මතකයි. ඒ පිලිබඳ පරීක්ෂණයක් පවත්වා සියලු වැරදිකරුවන්ට උපරිම දඬුවම් ලබාදෙන ලෙසට මා දිඝජන්තුව උපදෙස් දී තිබෙනවා."

"මහරජතුමනි, අපි සිංහල බෞද්ධ ජනතාවට සිදුවී ඇති අපරාධ, අලාභහානි පිලිබඳ සොයාබලා ඔවුන්ට යුක්තිය පසිඳලිය යුතුයි. ඒ සඳහා ඔවුන්ට වන්දි ගෙවීමේ ක්‍රමයක් සකස් කර ගන්නන්නට ඔබේ. එයින් කළකිරී සිටින සිංහල ජනතාවගේ ප්‍රසාදය අප වෙත ලබා ගන්නට පුළුවන්."

"රජතුමනි, අපි සිංහල බෞද්ධ ජනතාව අපේ පැත්තට යොමුකර ගන්න විට නිස්ස කුමාරයාත් නැඹුරු කර ගැනීමට අමාරු නැහැ. දුටුගැමුණු

කුමාරයාට එරෙහිව යුද්ධයක් කිරීමට ඒ පිරිස හොඳටම ප්‍රමාණවත්. "සිරිනාගගේ නික්ෂණ නුවණ පිලිබඳ එළාර රජතුමා බොහෝ සතුටට පත්විය.

"රජතුමනි, තවත් වැදගත් කරුණක් තිබෙනවා. දුටුගැමුණු කුමාරයාගේ සියලු සේනාංකවල මහා සේනාධිපති තනතුර දරන්නේ තන්දිමිත්‍ර යෝධයායි. ඔහු අපගේ මිත්‍ර සෙනෙවිතුමාගේ ලගම ඥාති සහෝදරයෙක්. කාලයක් මිත්‍ර

සෙනෙවිතුමා ලග සිට සොලී පාලනය ගැන කළකිරී මාගමට පලා ගොස් තිබෙනවා."

"ඔහුට අපේ පැත්තට නම්මවා ගැනීමට හැකි නම් අගෙයි."

අපේ සෙබළුන් ශ්‍රී මහා බෝධියට, මහාවිහාරයට, ථූපාරාමයට කරන විනාසය දැකලා එසේ විනාශකරන සෙබළුන් අල්ලා හොර රහසේම මරණයට පත්කරලා. මේ බව ආරංචි වී තන්දිමිත්‍රට අල්ලා දඬුවම් කිරීමට සුදානම් වන විට ඔහු පැන ගිහිණි."

මේ සියලු දේට වඩා තවත් වැදගත් කරුණක් රජතුමනි, දුටුගැමුණු කුමාරයා වෙස් වලාගෙන අනුරාධපුර රාජධානියේ සැරිසරන බව දැනගන්නට ලැබුණා. සිංහල නගරාධිපතිවරුන්, සිටුවරුන්, සෙනෙවිවරුන් හමුවීමෙන් ඔවුන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමට උත්සාහ කරන බව දැන ගන්නට ලැබුණා."

"එළාර රජුගේ මුහුණෙහි මහත් බියක් පැතිර ගියේ ය. මුහුණට දහදිය දමන්නට විය. ඇස් විශාල විය.

"මෙවැනි දෙයක් සිදුවූයේ කෙසේද? විශ්වාස කරන්නටත් අමාරුයි. අපගේ ඔන්නු සේවය හරියාකාරව ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැද්ද? සිරිනාග හෙට නුඹට සෙනෙවි තනතුර ලැබුණු වහාම අනුරාධපුරයේ වෙසෙන සැක සහිත පුද්ගලයන් ගැන සොයා බලන්න. ඔවුන් වහාම සිරභාරයට ගන්න."

"හොඳයි මහ රජතුමනි, මම ඒ කාර්යය ඉතා උනන්දුවෙන් කරන්නම්. ඒ ගැන මම ඔබතුමාට පොරොත්තු වෙන්නම්."

"මිත්‍ර සෙනෙවි, සිරිනාගට සේනාංකයක් සහ වගකීම් භාරදෙන්න. ඒ අනුව ඔහුට නිල නිවාසයක් ලබා දෙන්න. එය අපේ යුතුකමක්."

අයන්ති විනාන

සිරි සදහම් පන විසඳුම්

බුදුපරිච්ඡේද

යහගේ ප්‍රශ්නය - 56

පිළිතුර :
තම :
නිවසේ ලිපිනය :
.....
දුරකතන අංකය :

සතර පෝදාට ම පිදෙන බුදුසරණ පුවත්පතෙහි පළවන දහම් ලිපියකින් සැකසෙන ප්‍රශ්නයට නිවැරදි පිළිතුරු ලියා එවා ගුණාසේන සහ සමාගමෙන් පිරුවානා පොත් වහන්සේ නම් යුත් "මහ පිරිත් පොත් වහන්සේ" හිමිකර ගන්න.

සතිපතා ජයග්‍රාහකයින් පස් දෙනකුට තනාග තිලිණ කෙරේ.

මිහිඳු ගුණවංචු වම නම ලැබුණේ කෙසේද?

ඔබේ පිළිතුර පහත සඳහන් ලිපිනයට යොමු කරන්න.

ඇ.ම. ඩී. ගුණාසේන - බුදුසරණ සිරි සදහම් පන විසඳුම්, බුදුසරණ පුවත්පත, ලෝක්හවුස්, කොළඹ 10

08 වැනි පිටුවෙන්...

අතීත රේඛා රජු අපායෙහි ගිලුණු හැටි

එකකොට රජු රුවෝ කලින් විදිහටම “නැ.. නැ.. නැ.. කපිල බ්‍රාහ්මණයෙහි, නොප වසසින් බාලමයි. කණිෂ්ඨම යි. කෝරකලමිබ මසි වැඩිමලා. ඔහු ම සි ජ්‍යෙෂ්ඨයා.” එසැණින් රජු රුවෝ කලවා දක්වා පොළොවෙහි ගිලී ගියා. “හවත් මහරජුනි, මේ අවස්ථාවේ නැවතත් තමන් මේ මොනවාද කියන්නේ කියා සලකා බැලුව මැනව්”

කියා කපිල බ්‍රාහ්මණයා මේ ගාථාවත් පැවසුවා. මහරජුනි - යමෙක් දන්නා ඇත්ත ගැන ඇසූ විට අත් කෙනා ඔහුට බොරු කියයි නම්, එහි විපාකය හයානකයි.

මාලුවාට දිව පිහිටා තැනි සේ - ඔහුටත් තම දිව තැනිවත්තේ

ඔබ - සත්‍යය ම පවසා සිටිනවා නම් කලින් වගේ හැම දෙයක්ම - නැවතත් ලද හැකි වන්නේ තවදුරටත් ඔබ මුසා ම කීවොත් - තවදුරටත් පොළොවේ ය ගිලෙන්නේ.

රජු දැන දැන ම කපිල බ්‍රාහ්මණයා කණිෂ්ඨයා කලා. බාල සහෝදරයා ජ්‍යෙෂ්ඨයා කලා. එසැණින් ම ඔහු ව තම නාහිය දක්වා පොළොවෙහි ගිලී ගියා. කපිල බ්‍රාහ්මණයා නැවත නැවතත් ඉල්ලා සිටියා තමන් මේ කියනා දේ ගැන යලිත් සලකා බලන්නට කියා. මේ ගාථාවත් පැවසුවා.

මහරජුනි - යමෙක් දන්නා ඇත්ත ගැන ඇසූ විට අත් කෙනා ඔහුට බොරු කියයි නම් - එහි විපාකය හයානකයි.

ඔහු නිසා උපදින්නේ ගැහුණු ලමයි පමණයි. පිරිමි දරුවන් නැත ඔහු නිසා උපදින්නේ.

දැන්වත් නමා හොඳින් දන්න සත්‍ය එලෙසින් ම කියන්න. සත්‍ය කියා කලින් තිබුණු හැම දෙයක්ම යලි ලැබගන්න.

තවදුරටත් කීවොත් බොරු තවදුරටත් පොළොවේ ම ගිලේවි.

මෙහෙම කීවත් වේනිය රජු කපිල බ්‍රාහ්මණයාට ඇහුම්කන් දුන්නේ නැ. උඩගුකමින් කලින් කී බොරුව ම ප්‍රකාශ කලා. එවිට ඔහු පපුව දක්වා පොළොවෙහි ගිලී ගියා. කපිල බ්‍රාහ්මණයා ආයෙත් රජු රුවන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේ තමන් මේ කියනා දේ ගැන නැවත වතාවත් සලකා බලන්නට කියලයි. එසේ කියා මේ ගාථාව තුන් පැවසුවා.

දෙවියෝ ඔහු අත්හැර යනවා ම යි බොරු කියන්නාගේ මුඛයෙන් පිලිකුල් දුගඳ ගමනවා ම යි නමාට තිසි නැත රැඳී සිටින්නට නොහැකි වෙනවා ම යි

කපිල බ්‍රාහ්මණයාගේ ගාථා ඇසූ රජු රුවෝ බිය වුණා. දූස් ලොකු කොට කෝරකලමිබ දිහා බැලුවා. “නැ රජු රුවන් වහන්ස, තමුත්තාත්සේට මා කලින් ම කීවා අපේ අසියණ්ඩි ගැන. ඔහු මය වගේ කතා කියන වග. ඒ නිසා කිසි දේකට බිය වෙන්න එපා.”

එකකොට රජු රුවෝ තමන් කලින් කී කරුණ ම ඉස්සරහට ගත්තා. “හර්... දැන් මං මේ සභාවේ ප්‍රකාශය තිකුත් කරනවා. කපිල බ්‍රාහ්මණතුමනි, තමුත්තාත්සේ වසසින් බාල කණිෂ්ඨයෙක්. කෝරකලමිබ තමයි වසසින් වැඩිමහල් ජ්‍යෙෂ්ඨයා...”

මේ මුසාවාදය කීවිවා විතරයි එසැණින් ම මෙවැනි මුසාවාදයක් තකුගේ ආරක්ෂාව අප භාරගන්නේ නැ කියා දේව පුත්‍රයන් හතර දෙනා කඩු අත්හැරලා නොපෙනී ගියා. තරක් වූ බිත්තරයක් බිඳුණා වගේ රජු රුවන්ගේ කටින් දුගඳ හමන්ට පටන් ගන්නා. වැසිකිලි වලක දෙර ඇරියා වගේ ශරීරයෙන් දුගඳ

හමන්ට පටන් ගන්නා. අහසේ ඉන්ටබැරව ගියා. බිම ගිටගන්නා. සාද්ධි සතරන් ම පිරිහී ගියා.

එකකොට කපිල නාපසයන් වහන්සේ මෙහෙම කීවා. “මහරජතුමනි, හය වෙන්නට එපා. ඔබ ඉතාම පැහැදිලිව හොඳට ම දන්නා සත්‍යය සත්‍යය හැටියට ම කියන්න. එහෙම නැවත සත්‍ය කීවොත් සෑම දෙයක්ම තිබුණා වගේ ම තිබෙන්නට සලසන්නම්” කියලා මේ ගාථාව පැවසුවා.

දැන්වත් ඔබ මහරජුනේ - හොඳින් දන්නා සත්‍යය එලෙසින් ම පවසන්න.

එසේ සත්‍යය පවසා කලින් තිබුණු හැම දෙයක්ම යලි ලැබගන්න.

තමුත් රජුනි තවදුරටත් බොරු කීවොත් ඔබ හට දිගට ම සිදුසේ පොළොවේ සිටින්නට. “බලන්න මහරජතුමනි, ඇස්පනාපිට ඔබට සිදු වූ දේ මුසාවාදය කී පමණින් ම ඔබ ලග තිබුණු සාද්ධි සතර ම නැතිවී ගියා. සිතන්න රජතුමනි, ඔබ සත්‍යය පැවසුවොත් ඔබට නැති වූ දේ දැන් ම ලබා ගන්නට පුළුවනි.”

“නැ.. නැ.. කපිලයෙහි, කෝරකලමිබ කීවා සේ නොපයි මා වංචා කරන්නට ඔය විදිහට කියන්නේ. එනිසා මා දෙවැනි වතාවටත් මේ ප්‍රකාශය පවසා සිටිනවා. කපිල පුරෝගින ය, නොප වසසින් බාලයි. කණිෂ්ඨයෙක්. කෝරකලමිබ තමයි වසසින් වැඩිමහල් ජ්‍යෙෂ්ඨයා.”

එවිට ම වේනිය රජු රුවන්ගේ දෙපා ගොප් ඇටය දක්වා පොළොවෙහි ගිලුණා. කපිල බ්‍රාහ්මණයා තමන් මේ කියන දේ ගැන ආයෙමත් වරක් සලකා බලන්නට කියා.

තුන්වැනියා අමතා මෙසේ පැවසුවා. “පුත්‍රය, දැන් ඔබ පිටත් වෙන්නට ඕනෑ බටහිර දෙරටුවෙන්, පිටත්වෙලා ඉදිරියට ම යන්න. එකකොට කිසියම් තැනකදී කේසර සිංහරාජයෙක් දකින්නට ලැබේවි. එතැන තමයි ඔබේ තැන. එතන තගරය හදාගන්න. ඒ තගරය ප්‍රසිද්ධ වේවි සිංහපුර නමින්”.

ඊලඟට සිව්වැනියාට කතා කලා දරුව, ඔබ උතුරු දෙරටුවෙන් පිටත්ව ඉදිරියට ම යන්න. කිසියම් තැනකදී රතීන් කළ රෝද තියෙන මැදිරියක් දකින්නට ලැබේවි. එතනයි තමන්ගේ තගරය සාදාගත යුත්තේ. එය පංචාල රට නමින් ප්‍රසිද්ධ වේවි.

අන්තිමට පස්වැනියාට කතා කලා. “දරුව මේ සොත්ඵවනි තගරයේ වසන්නට අවසර නැ. ඔබ මේ තගරයේ ලොකු වෛතාසයක් බඳින්න. ඊට පස්සේ වසඹ දිසාවෙන් තිකිම් ඉදිරියට යන්න, එකකොට යම් තැනකදී මහා පර්වත දෙකක් එකිනෙකට වැදිලා දද්දර යන හඬ තිකුත් වෙනවා දකින්නට ලැබේවි. එතැන ඔබගේ තගරය හදාගන්න. ඒ තගරය දද්දර පුරය නමින් ප්‍රසිද්ධ වේවි.”

එකකොට මහණෙහි, ඒ පුත්කුමාරවරු කපිල සාමිවරයාට වන්දනා කොට ඔහු කියූ විදිහට ම ගොස් ඒ ඒ තැන්වල තගර සාදාගෙන වාසය කලා.

මහණෙහි, දේවදත්ත බොරු පවසා මහ පොළොව පලාගෙන ගියේ මේ ආත්මයේ පමණක් නොවේ. මහණෙහි, එදා කපිල බ්‍රාහ්මණයා කොතෙකුත් වලක්වන්නට මහන්සි ගත්තත් තමන් සිතාගත් බොරුව ම පවසා පොළොවේ ගිලී තිරයේ උපන් වේනිය රජු වෙලා සිටියේ දේවදත්ත. එදා කපිල බ්‍රාහ්මණව සිටියේ මම යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ජාතක කතාව තිමවා වදාලා.

බෞද්ධයා ආගම්වාදියෙක් නොවේ

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

බෞද්ධ රටක් ලෙසින් සම්භාවිතයට පත්ව තිබුණ ද වෙනත් ඕනෑම ආගමකයකට රටේ පරිපාලනයට ඇතුළත් වීමට බාධාවක් නැත. විවිධ උසස් නිලතලවල පවා අබෞද්ධ පිරිස් ක්‍රියාත්මක ව සිටින ආකාරය මෙහිලා තිදසුන් ය.

ශ්‍රී ලංකා මැතිවරණ ක්‍රියාවලියේ ආරම්භයේ සිටම බහුතර බෞද්ධ ජනතාවගේ ඡන්ද බලය ලබා අබෞද්ධ නියෝජිතයින් බොහෝ දෙනෙකු රාජ්‍ය සභාවට තේරී පත් වූ අයුරු ද වැදගත් සාධකයකි. කොළඹ, මොරටුව, බේරුවල, පානදුර, බලංගොඩ, ගම්පහ ආදී ප්‍රදේශ ඒ සඳහා අදටත් තිදසුන් සපයයි.

වත්මන් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් සම්බන්ධයෙන් සලකා බලන විටදී ද බෞද්ධයන් ආගම්වාදීන් නොවන බවට වැදගත් කරුණු රැසක් හෙළි කර ගත හැකිය. ඉන් එකක් නම් මහා භාරකාර දෙපාර්තමේන්තුව යි. මේ ආයතනයට 90% ක්ම ආදායම් ලැබෙන්නේ විහාර දේවාල ඇතුළු බෞද්ධ පූජ්‍ය ස්ථාන වෙතිනි. එහෙත් එම මුදල් පොදුවේ සියලු ආගම් සඳහා වැය කරනු ලබයි.

මේ රටේ උපකෘත පාඨශාලා හෙවත් රජයේ ආධාර ලබන පෞද්ගලික පාසල් අසූ එකක් පවත්නා අතර ඉන් බෞද්ධ පාඨශාලා තිබෙන්නේ අටක් පමණ ය. මේ සියලුම පාසල්වලට රජයේ ආධාර සම ලෙස පිරිනමන අතර එහිලා බෞද්ධ ජනතාව දක්වන්නේ සම මෙකින් පිරි ආකල්පයකි.

මේ රටේ බහුතර බෞද්ධ ජනතාවගේ බදු මුදලින් 91% පමණ අති විශාල ප්‍රමාණයක් අබෞද්ධ පෞද්ගලික පාසල් ආයතනවලට ලබාදීම පිලිබඳ දැනුවත්ව සිටිය ද ඒ පිලිබඳ කිසිදු විරෝධයක් නොපෑම මගින් ද හෙළි වන්නේ මේ රටේ බෞද්ධ ජනතාව ආගම්වාදී හේදකාරීන් නොවන බව ය.

මෙහිලා අවසාන වශයෙන් සඳහන් කළ යුතුවන්නේ මේ බෞද්ධ රටේ තමන්ට ම සිදුවන අසාධාරණය ඉදිරියේදී හේදකාරී නොවී බෞද්ධ ජනතාව ඉවසීමෙන් කටයුතු කරන ආකාරය ගැන ය.

තිදසුන් ලෙස දිවයිනේ උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශ දැක්විය හැකි ය. ඒවාහි විශේෂත්වය නම් බෞද්ධ විහාරස්ථාන ඉදි කිරීම තබා බුදු පිලිමයක් තැන්පත් කිරීමට වත් ඒ ප්‍රදේශ වල සමහර පිරිස් ඉඩ නොදෙනි. අබෞද්ධ බහුතරයක් සිටින ප්‍රදේශවල එසේ සිදු වූව ද බෞද්ධ බහුතරය වෙසෙන අනෙකුත් සියලුම පළාත්වල එවන් ආගම්වාදී තහංචි ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැත. බෞද්ධ ජනයා බහුලව ව්‍යාප්තව ඇති ප්‍රදේශයන්හි ඕනෑම ආගමක් ඇදහීමට හා ඕනෑම ආගමක සිද්ධස්ථානයක් ඉදි කිරීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව සැලසී තිබීම මගින් බෞද්ධයාගේ සහනශීලීතාව මැනවින් ප්‍රකට වෙයි. එයින් ද පැහැදිලි වන්නේ බෞද්ධයා යනු ආගම්වාදී ආගම් හේදවාදී පුද්ගලයෙකු නොවන බව ය.

රටේ ප්‍රධානතම නාගරිකයක් වන කොළඹ හා ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ ප්‍රදේශයන්හි සෑම ආගමකයකුට ම තිදහසේ ආගමික කටයුතු කරගෙන යාමට ඉඩකඩ සැලසී ඇත්තේ එම ප්‍රදේශවල බෞද්ධ ජනතාව වැඩි වශයෙන් ජීවත් වන නිසා ය. ඉතා සැකෙවින් සඳහන් කෙරුණු මේ කරුණු අනුව අවිවාදාත්මක ලෙස නිගමනය කළ යුතුවන්නේ බෞද්ධයා යනු ආගම්වාදී හේදකාරී අන්තවාදියකු නොවන බව ය.

අසිරිමත් ශාස්තෘන් වහන්සේ

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

වක්කලී භාමුදුරුවන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ රූප සම්පත්තියට වසඟ වී මහණදම් නො පුරා සිටින විට බුදුරජාණන් වහන්සේ වක්කලී භාමුදුරුවන්ට තෙවරක් අවවාද කරලත් කීකරු නො වූ විට අපෙති “වක්කලී” යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වක්කලී භාමුදුරුවෝ,

බුදුරජාණන් නො දැක ජීවත් වෙනවාට වඩා සිය දිවි කසා ගන්න එක හොඳයි කියා හිතලා ගිප්කකුට පර්වතයට නැග පනිත්ට සුදානම් වූ විට බුදුරජාණන් වහන්සේ වක්කලී භාමුදුරුවන් ගැන කල්පනාකාරී ව සිට එතැනට වැඩ දහම් දෙසා වක්කලී භාමුදුරුවන් නිවැරදි මඟට ගත්තේ කෙතරම් මානුෂික දයාවකින් ද? දරුවන්, ගෝලයන් හදන අයට කෙතරම් තම් ප්‍රබල ආදරයක් දෙමින් ද? මෙවැනි තත්වයන් මිනිසන් බව ඉක්ම වූ වර්ෂාවන් නො වන්නේ ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීර වර්ණනාව ගැන බැලුවොත් එය ද මිනිසන් බව ඉක්ම වූ තත්වයක් නො වන්නේ ද? දවසක් දා විශාල මහනුවර මහ වනයේ ගසක් මුල වැඩ සිටි බුදුරජාණන් වහන්සේ අසලින් අවි ආයුධ රැගෙන ලිවිජ්ජි රාජ කුමාරවරුන් සුනබ රැක දක්කාගෙන දඩයමේ යමින් සිටියා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැනවත්, බුදුගුණ ගැනවත්, බුදු බණ ගැනවත් දැනීමක්, හැඟීමක් නැතිව ගමන් ගත් මේ තරුණ පිරිස බුදුරජාණන් වහන්සේගේ රුව මවුන්ගේ ඇහැට වැටුණ විගසම අනේ නිබුණ දුනු ඊතල බිම හෙළා සුනබ රැලක් යන අතක යන්ට හැරලා බුදුරජාණන් වහන්සේ තබාලීමට වෙලාව ගේ බුදුරුව දෙස ඇසිපිය නො හෙළමින් එක දිගට බලා සිටින්නට පටන් ගත්තා.

මේ අවස්ථාවේ මේ අසලින් යමින් සිටි මහානාම ලිවිජ්ජි රජතුමා මේ වණේඩ තරුණ තක්කඩි කොළ රැල දක්වන මේ සංවර බව දැක පුදුමයට පත් වූණා. මේ බුදුරුවේ අසිරිමත් බව පිලිබඳ අසිරිමත් ස්වභාවය යි. මෙය මනුෂ්‍යත්වය ඉක්මවා ඇති තත්වයක් නො වන්නේ ද? වක්කලී භාමුදුරුවෝ බුදුරුවට වඩ වඩා වැඩිවුණේ මේ ශරීරයේ අසිරිමත් බව නිස යි. සාමාන්‍ය මිනිසකුගේ ශරීරයක නො මැනී දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණ නිසාම උන්වහන්සේගේ ශරීරය අසිරිමත් බවකින් යුක්ත වූණා.

මහාගෝචන්ද සුත්‍රයේ දී ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා විසින් තව්නිසා දෙවි ලොව දෙවියන් අමතා පෙන්වා දෙනු ලබන යථාභූත වර්ණනාව තුළින් බුදු රජාණන් වහන්සේ මිනිසන් බව ඉක්මවා

ගිය ගුණයන්ගෙන් සමන්විත වූ ආකාරය පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්.

එහි දී පළමුවැන්න වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් වෙනත් කිසිදු ශාස්තෘවරයෙක් බොහෝ දෙවි මිනිසුන්ගේ යහපත හිත සුව වෙනුවෙන් ජීවිතය වෙන් කළ මේ මිනි පිට පහල වී නොමැති බව.

දෙවැන්න වූයේ උන්වහන්සේ යම් දහමක් ලොවට පැහැදිලි කළා නම් එය අදත් හෙටත් ගත වූ අතීතයෙන් වෙනස් නො වූ අකාලික සන්ධිවිධික වූ බව නැතිනම් මෙලොව දීම ප්‍රතිඵල පෙන්වා ඇති බව. තෙවැන්න වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් හොඳ නරක, කුසල් අකුසල්, කළයුතු නො කළ යුතු දේ, පෙන්නුම් කළ වෙනත් කිසිදු ශාස්තෘවරයකු නො වූ බව. උන්වහන්සේ පෙන්වා දුන් පරම විමුක්තිය නිවනත් ඊට යා හැකි මාර්ගයන් පැහැදිලි ව පෙන්වා දුන්නා. එහි කිසිදු පරස්පර බවක් නැති බව බුදුරජාණන් වහන්සේට ලැබුණු ලාභ කීර්ති ප්‍රභංසා පිලිබඳ මැනීමක් ප්‍රමාණ කීරීමක් කීරීමට කිසිවෙකුට අද දක්වාත් පිලිවන් වී නැත යන්න පස්වෙනි ගුණය ලෙස යි ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා පෙන්වා දුන්නේ.

හය වෙනි ගුණය ලෙස ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා ප්‍රකාශ කළේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ තයකත්වය පිලිගෙන උන්වහන්සේ පසුපස ගමන් කළේ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ආර්ය පිරිසක්. එය වෙනත් කිසිදු ශාස්තෘවරයකුට නො වූ උන්තරිතර පිරිසක් ම වූණා. හත්වැනි ගුණය ලෙස ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා පෙන්වා දුන්නේ උන්වහන්සේගේ යථාචාරිත චාරිකා ගුණය යි. කියන දේ කරන දේ පැහැදිලි ව කියන ශ්‍රේෂ්ඨ නායක ගුණය යි එයින් ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ.

අටවැනි ගුණය ලෙස ප්‍රකාශ වූණේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොව පවත්නා සියලුම දේ පිලිබඳ කිසිදු සැකයක් නො මැනිව යමක් ප්‍රකාශ කරන ලෝකයේ සිටි ශ්‍රේෂ්ඨම ශාස්තෘවරයා වීම.

මේ වර්ෂා, ශරීර හා ගුණ වර්ණනා තුළින් ද බුදුරජාණන් වහන්සේ පිලිබඳ මුලින් කිය වූණු අතීතය සීමිත කරුණු කිපයෙන් පවා ද ප්‍රකාශ වන්නේ උන්වහන්සේ මේ මිනි පිට මනුෂ්‍යත්වය ඉක්මවා වැඩිවූ අසිරිමත් උන්තරිතර ශාස්තෘන් වහන්සේ බව නො වන්නේ ද?

අස්ගිරි මහා විහාරයෙහි උපාධ්‍යය, කාරක සංඝසභික වයඹ පළාතේ ප්‍රධාන සංඝනායක මහාචාර්ය **තුමුල්ලේ සීලක්ඛන්ධ නාහිමි**

සත්‍ය දකින නුවණැස දියුණු කරන්න

මෙම ලිපියේ මුල් කොටස වෙසක් පුන් පෝද (26) පත්‍රයේ පළ විය

විශේෂයෙන් වත්මන් යුගය ගුණාධර්ම පිරිහී හිසරු දේ වැඩිදියුණු වී එන යුගයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. දහම් දිවයිනක් ලෙස විරුදාවලි ලබා සිටින මේ ශ්‍රී ලංකාවේ මීට දශක පහකට පමණ පෙර මිනීමැරුමක් වැනි අපරාධයක් කරනවා තබා දැකීම පවා සිත් කම්පා වන සිද්ධියක් විය. එහෙත් අද අදහන්නට පවා බැර කුරුරු අපරාධ දිනෙන් දින ම වැඩිවීගෙන මිනීමැරුමක් වැනි සිද්ධියක් පවා සුළු කරුණක් බවට පත් වී ඇති බව පෙනේ.

බෞද්ධයකු තුළ තිබිය යුතු අවිහිංසාව, දයාව, ගුණගරුක බව, නිහතමානි බව, අවංකකම, ලද දෙයින් සතුටුවීම වැනි සාරධර්ම අද තැන්තට ම නැති වී ගෙන යන්නා සේ ය. දැන්තට ඇත්තේ ඒ වෙනුවට ඊර්ෂ්‍යාව, පුහුමානය, වංකකම, ගුණමකුකම යන අසාර ධර්ම දියුණුවීගෙන එන බවයි මේ බෞද්ධ රට තුළින් පෙනෙන්නට තිබෙන්නේ.

අද වැඩි දෙනෙක් තමන් ගැන, තමන්ගේ ගුණවත්කම් ගැන, තමන්ගේ ජීවිතයේ අඩුපාඩු ගැන නො සලකා අනුන් සැදීමට අනුන්ගේ ගුණවත්කම් සෙවීමට කාලය ගත කරති.

පරිත්‍යාගයේ ගුණ වනන බොහෝ දෙනෙක් අල්ලස් ගනිමින් දුෂණයේ යෙදෙති.

අවිහිංසාවේ ගුණ වනන තවෙකෙක් එළු, කුකුළු පට්ටි ඇති කරමින් මිරිදිය කරදිය මසුන් බෝකර (මත්ස්‍ය ගොවිපළවල්) මාංශ ආහාරය සුලභ කිරීමට වෙර දරති.

මෙහිදී ගුණ වනන ඇතැමෙක් තමන් පක්ෂ වශයෙන් කුලමල වශයෙන් බෙදී එකිනෙකාට බැණ ගනිති. මෙවැනි පුද්ගලයන් තුළ ඇති බෞද්ධකම කුමක්දැයි සිතා බැලීම අප කාගේත් යුතුකමකි.

සංස්කෘතියේ සදාචාරයේ අගය කෙතරම් වර්ණන, කළත් සුරාව, සුදුව, ගණිකා මඩම් ආදිය බහුල ව කෙරේ නම් බෞද්ධ සාරධර්ම යන්නමින් හෝ ඉතිරි ව තිබේ දැයි මොහොතකට ඔබ හැම සිතා බලන්න. එසේම බෞද්ධ ජීවිතයක තිබිය යුතු අල්පේච්ඡකම හා ලද දෙයින් සතුටුවීමේ ගුණය අප ජනතාව අතරින් කෙතරම් දුරට ඇත් වී

ගොස් තිබේ දැ කිවහොත් මුදල් හරි හම්බ කිරීම ම අද ජීවිතවල පරමාර්ථයක් බවට පත් වී ඇත. ඒ නිසා ම සාරධර්ම සියල්ල විනාශ වී ගියත් මොන ක්‍රමයකින් හෝ ධනය ලැබේ නම් ඒ සඳහා යොමුවීමට අපේ ජනතාව පුරුදු වී ඇත.

අද බොහෝ බෞද්ධයන් සිතා සිටින්නේ ආර්ථික දියුණුවට බුදු දහම බාධාවක් ලෙසිනි. එහෙත් හරිහැටි බුදු දහම තේරුම් ගත් කෙනෙකුට ධාර්මික ව ධනය උපයා දියුණු වීමට හැකි ක්‍රම පමණක් නො ව, ධනය ඉතුරු කර ගන්නා ක්‍රම පවා බුදු දහම තුළින් පෙන්වා ඇති බව වටහා ගත හැකිය.

සිහාලෝවාද, ව්‍යග්ග පච්ඡ, පරාභව වැනි සූත්‍ර දේශනා තුළින් ආර්ථිකය දියුණු වන අයුරු හා පිරිහෙන අයුරු මොනවට පැහැදිලි කර දී ඇත. අද බෞද්ධයා මේ සියල්ල අමතක කොට ඉක්මනින් ධනය උපයන ක්‍රම කරා යොමු වී අධර්මයට බැස ඒ තුළින් ම ධනය උපයා, ධනය විනාශ කරගන්නා මාර්ග ද සාදා ගෙන තිබේ.

මේ කරුණ ගැන මනාව අවධානය යොමු කොට තම ජීවිතය බෞද්ධ සාරධර්ම අනුව ගොඩනගා ගැනීමට කල්පනා කරන්න. කරුණේ මෙන්න සුත්‍රයේ උගන්වන පරිදි අවංක, නිහතමානි, සංසුන් ඉඳුරන් ඇති පුද්ගලයන් වීමට සිත්ට ගන්න.

හික්මීමෙන් සදාචාරයෙන් පිරිහී ගොස් උගත්කමින්, ධනවත්කමින් දියුණු වූ පමණින් ම යහපත් සමාජයක් ගොඩ නොනෙහන බව නුවණින් කල්පනා කරන්න.

එසේ කල්පනා කොට තා නා අදහස්, තා නා සටහන්, තා නා ක්‍රියා ඇති විශාල සමාජයක ජීවත් වන අප හැම විටක ම සැම දෙයක දී මුළු නොවී, ධර්මයන් සත්‍යයන්, දකින නුවණැස දියුණු කරමින් රත්රන්වලට අසිති නො වන කුණු රොඩු පුළුස්සා හැර පිරිසුදු රත්රන් ම පිලියෙල කර ගන්නා මෙන් ජීවිතය තුළ තිබෙන යහපත් ජීවිතයකට අසිති නො වන අගුණ ක්‍රමයෙන් දුරලා යහපත් ගුණ වඩමින් ජීවිතය අති පාරිශුද්ධතාවට පත් කරගෙන දුක් අඳුර දුරලා ලබන විමුක්ති සැපත ලබා ගැනීමට මෙම වෙසක් සමයෙහි උත්සාහ ගන්න. විර්යය කරන්න.

ශ්‍රී ලංකා රාමස්ඤ්ඤ මහා නිකායේ මහානායක ත්‍රිපිටක විභාරද, ශාස්ත්‍රපති, අග්ගමහා පණ්ඩිත

මකුලුවේ විමල මහා නාහිමි

මාර සේනාව හඳුනා ගත යුතු ඇයි

කොළඹ මහානාම විද්‍යාලයේ ආචාර්ය කොලොන්නාව පුරාණ විභාරවාසී සියඹලාගොඩ ධම්මිණ්ද හිමි

තෘෂ්ණාව බරපතළම මාරයා වේ. අපේ ඉන්ද්‍රියයන් මාර උවමනාවන් වෙනුවෙන් නොයොදන්නේ නම් මාරයා අපට පරාජය වේ. මාරයා අප පින් කරනවාට අකමැති නැත. ඔහු අකමැති වන්නේ කුසල් වඩනවාට ය. මන්ද යත් පින් කළත්, පවි කළත් මරණය ළඟාවන නිසා ය.

පව්ව මාර යනු කෙලෙස් මාරයා ය. දහමට අනුව දස මාර සේනාව අයත් වන්නේ පව්ව මාර ගණයට ය. මාර සේනාව පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් වන්නේ මහා පටාන සූත්‍රයේ ය.

බෝසනාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වය සඳහා කුසල් වඩන අතරතුර මාරයා උන්වහන්සේ ඉදිරියේ පෙනී සිටි නටාගනයන් වහන්සේට සඳහන් කරනුයේ ඔබේ ඇඟ කෘෂ්ටි ඇත. ඔබ සතු බ්‍රහ්මචාරී ජීවිතයන් සමග ගිහි දෙවියන් පුදා පිනක් දහමක් සිදු කළා නම් සැප විදිය හැකි බවයි.

දස මාර සේනාව

එවිට බුදුරදුන් මාරයා අමතා සඳහන් කරන්නේ එවැනි පිනකින් තමන් වහන්සේට ප්‍රයෝජනයක් නැති බවයි. නටාගනයන් වහන්සේ නැවත මාරයා අමතා දක්වනුයේ, පාපිෂ්ට මාරයා නුඹට මාර සේනාව දහයක් ඇති බව ය.

මෙම පුද්ගල මාර සහ පව්ව මාර ඉගැන්වීමෙහි දාර්ශනික හරය නම ජීවිතවලට එකතු කරගන්නේ නම් ජීවිත වල්මත් නොවී මිනිස් දිවියේ සැබෑ අරුත ළඟා කරගත හැකි වේ. එය සැබෑම වෙසක් සැමරුමයි.

බුදුරදුන් මාරයා අමතා දේශනා කළ ඉහත දැක්වූ මාර සේනාව වර්තමානයේදී අප හඳුනාගත යුත්තේ එයින් වැළකීම පහසුවන නිසාවෙනි. හඳුනාගත් සතුරාට මුහුණදීම ඉතා පහසුය. යම් විටෙක මාර සේනාව හඳුනා නොගැනීම මත බොහෝ ප්‍රශ්න ගැටලු ඇතිවීම ස්වභාවික ය. ගිහි

පැව්දි දෙපක්ෂයටම මෙයින් ලැබෙන සහනය අති විශාල වේ.

සතුරා හඳුනාගන්න

මහා පටාන සූත්‍රයේදී දක්වනු ලබන මාර සේනාව මෙසේ ය. කාමය, අරතිය, සාපිපාසාව, සැකය, බිය, චිතමිද්ධය, දැඩිබව ගුණමකු බව, තෘෂ්ණාව, වැරදි ලෙස ලබන කීර්ති ගෞරව සම්මාන, නමා උසස් කොට අනෙකා පහත් කිරීම ය.

කාමය තේරුම් ගැනීමේදී වස්තු කාමයට වඩා ක්ලේෂ කාමය බලවත් ය. ඉන්ද්‍රියයන් පිනවීම මත බොහෝ අවැඩ සිදුවීම විශේෂිත ය. හැගීම් දැනීම් මෙන්ම අවශ්‍යතා බහුල කාරුණ්‍යම විනාශවීම කාමයේ ඇති බරපතල කමයි.

ජීවිතයේ ඇති හරය ඉතාම සීමිත ය. මේ ශරීරයෙන් වැගිරෙන කිසිවක් සුවඳ හමන දු නොවේ. විදීම සිහිනයක් බඳු ය. එය ඇතැම් විට තත්පර කිහිපයකි. ශරීරයේ එක ඉන්ද්‍රියයක් නිසා සමස්තයට හානි සිදු කරගැනීම අයෝග්‍ය වේ. යම් විටෙක එවැනි සිතිවිල්ලක් ඇති වූ විට මෙය කාමය තැමති මාරයාගේ බලපෑම මත සිදුවන්නක් බව හඳුනා ගන්නේ නම් බොහෝ ගැටලු ඇතිවීමට පෙර ඉවත් කරගත හැකි වේ.

කුසල් දහම් කරන්න ඇති අකමැත්ත අරතිය වේ. එවිට කුසල් වැඩු අසු මහා ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන්ගේ නිවීම මතකයට ගැනීමත්

පේරපේරී ගාථා තුළ උන්වහන්සේලාගේ නිවීමේ ආස්වාදය මත මුදිතාව සකසා ගන්නේ නම් අරතිය දුරුවේ.

කුසල් වැඩීමේදී මෙන්ම භාවනා කටයුතුවල නිරතවීමේදී පිපාසය බඩගින්න ඊට බාධා පමුණුවයි. එහිදී තේරුම්ගත යුත්තේ උදාරතර අරමුණුවලට යාමේදී බඩගින්න, පිපාසය අමතක කළ යුතු බවත්, එය මාරයෙක් බවත් ය. කැම ආහාර කොතෙක් කැවද හෙටත් බඩගින්න එසේම ය. එහෙයින් ලද ජීවිතය සුවපත් කරගැනීම වැදගත්කොට, සිහිම ධනාත්මක සිතිවිල්ලකි.

සැබෑ ආස්වාදය

පිරිසුදු ව නිවන් මග දේශනාවේ දක්වා තිබේ. එහෙත් ඇතමකුට විවිධ කෙටි මාර්ග, අලුත්, සොයා ගැනීම් පිළිබඳ වරින් වර විශ්වාසය ඇතිවේ. එසේම බුද්ධාදී අටතැන් සම්බන්ධයෙන් සැක උපදී. එහිදී යායුතු මග නිබියදී වෙතත්, වෙනත් මාර්ග, ඔස්සේ ගමන් කරයි. මෙහිදී සිදුවන්නේ නමා නොදැනුවත් ම වයසට යෑම පමණි. මෙසේ සැක ඇතිවන විට එය මාරයා ලෙස හඳුනාගත හොත් සැබෑ දර්ශනයේ ආස්වාදය ලද හැකි ය.

ජීවිතාපේක්ෂාව අත්හැර ආධ්‍යාත්මය දියුණු කිරීමට කටයුතු කරන්නේ නම්, මාරයා පරාජය වේ. කායික මානසික කම්මැලිකම චිතමිද්ධයයි. එය දහම උපමා කරනුයේ පාසි බැඳුණු ජලයට ය. ආධ්‍යාත්මය සකසා ගත යුත්තේ සවිශක්තිය ඇති කාලයේදී ය. එය පසුවට කල් නොතැබිය යුතු ය. ඒ අරුතින් චිතමිද්ධය මාරයෙකි.

දැඩිව මතවාද තුළ එල්ල සිටීම ද, අනතිමානී ගුණය නැති බව මාරයෙකි. නමයශීලී නොවී දෙලොව සුගතිය අත්කරගත නොහැකි ය. එය මාරයෙකා වේ ප්‍රබල ම මාරයෙකි. විශේෂයෙන් තරුණ

වයසේදී මෙය බෙහෙවින් ජීවිතවලට බලපානු ලැබේ. දැඩි මතවාද තුළ නොසිට නමයශීලීවීම වැදගත් වන්නේ ඒ තුළ මාරයා පරාජය වන නිසා ය.

කළ උපකාර අමතක කර දැමීම, අකෘතඥ වීම මාරයෙකි. අම්ම, තාත්ත, ගුරුවරු, උපන් රට, පරිසරය පිළිබඳ නොහිතා කටයුතු කිරීමට රුචිකත්වයක් දැක්වීම මාර ස්වභාවයයි. යම් හෙයකින් ගුණමකු වීමට සිතක් උපන්නොත් එය මාර බලපෑම බව සිතා ඉන් ඇත්විය යුතු වේ.

මාරයාගේ කැමැත්ත

වරෙක මාරයා බුදුරදුන් ධර්ම දේශනා කරන ස්ථානයට පැමිණ ප්‍රකාශ කරන්නේ ඔය ඇස් කන් නාසාදිය මගේ බවයි. එනම් අප අපේ ඉන්ද්‍රිය අවභාවිත කිරීම මාර කැමැත්තයි.

තෘෂ්ණාව බරපතළම මාරයා වේ. අපේ ඉන්ද්‍රියන් මාර උවමනාවන් වෙනුවෙන් නොයොදන්නේ නම් මාරයා අපට පරාජය වේ. මාරයා අප පින් කරනවාට අකමැති නැත. ඔහු අකමැති වන්නේ කුසල් වඩනවාට ය. මන්ද යත් පින් කළත්, පවි කළත්, මරණය ළඟාවන නිසා ය.

තෘෂ්ණාව ඇතිවන සෑම විටම එය මාරයෙක් බව තේරුම් ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. අසම්මත ව විවිධ මුදල්දී අනවශ්‍ය ප්‍රතිරූප ගොඩනගා ගැනීම මාරයෙකි. එවැනි සිතිවිල්ලක් ඇතිවන විට මෙය මාරයාගේ වැඩක් ය. යන්න තේරුම් ගන්නේ නම්, එය පැසසිය යුතු අවස්ථාවකි.

නමා උසස් ය. අනෙකා පහත් ය යන්න අත්තුක්කංසන පරවම්භනයෙන් යුක්තවීම මාරයෙකි. ඒ තුළ බොහෝ පාප කර්ම සිදු කරගනු ලබයි. මෙම දස මාර සේනාව හමුවෙහි අප සිහියෙන් කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත් ය.

අනුරාධ මහිඳු මාහිමියන් වැඩ විසූ මහිඳු ගුහාව

මහාවාක්ෂ, මහාපර්වත, හිරු, සඳු වන්දනා කරමින් පිවිත්වූ ලාංකේයයන් උතුම් වූ බුද්ධ දර්ශනයේ පහසින් නැණවත් ගුණවත් විවාරශීලී මිනිසුන් පිරිසක් බවට පත්වීමේ ආරම්භය සිදුවන්නේ මහින්දාගමනයත් සමග බව අප සැවොම පිලිගන්නා කරුණකි. ඒ අනුව සිංහල බෞද්ධ ශිෂ්ටාචාරයේත්, ලාංකේය සංස්කෘතික ප්‍රවේණියේත් උල්පත ලෙස හඳුනා ගන්නේ මහිඳු මාහිමියන් වැඩමකළා වූ මහින්දලයයි.

තුන්වෙනි ධර්ම සංගායනාව අවසානයේදී එයට ප්‍රධානත්වය ලබාදුන් මොග්ගලී පුත්තකිස්ස තෙරුන් සහ අනුග්‍රහය ලබාදුන් ධර්මාශෝක රජු විදේශයන්හි බුද්ධ දර්ශනය ප්‍රචලිත කිරීමට අදිටන් කරගන්නා ලදී. ඒ අනුව ලක්දිවට මහිඳු මාහිමියන් ප්‍රමුඛ ඉට්ඨිය, උන්විය, සම්බල, හද්දසාල, සුමන සාමනේරයන් සහ හණ්ඩුක උපාසකයන් පිරිස පිටත්කර එවන ලදී.

එසේ මෙරටට වැඩම කළ පිරිස එකල මෙරට පාලකයා වූ දේවානම්පියතිස්ස රජුට මුණගැසෙන්නේ මහින්දලාවේදී ය. සොළොස්මස්ථාන අතරින් එකක් සේ සැලකෙන මහින්දලය “අම්බස්තලය” එනම් අඹතලය යන නාමයෙන්ද හඳුන්වනු ලබන අතර තවද සැගිරිය, වේනියගිරිය හා මිස්සක පව්ව යන නාමයන් ද භාවිත වේ.

අනුරාධපුර නගරයේ සිට කිලෝමීටර් 11 ක් පමණ දුරින් එයට ඊශාන දිශාවෙන් මහින්දලා පුදබිම පිහිටා තිබෙන අතර මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 309.27 ක් උස් වූ මෙම ඓතිහාසික ශේෂ කන්ද ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ පටන් මේ දක්වාම දිවෙන දිගු ඉතිහාසයක් හිමි ඉතා වැදගත් පූජනීය ස්ථානයකි. අක්කර 450ක

පමණ භූමි ප්‍රදේශයක පැතිර පවතින ශුද්ධ භූමියක් වූ මෙහි විවිධ රාජ පාලන කාලයන්හි දී ඉදිකරන ලද වාස්තු විද්‍යාත්මක හා කලාත්මක නිර්මාණ රාශියකගේ නටඹුන් අදට ද දැකිය හැකිය. ඒ අතරින් කණ්ඨක වේනිය, අටසැට ලෙන්, සිංහ පොකුණ, නාග පොකුණ, ඉදිකටු සෑය, දාන ශාලාව, මහා සෑය, මහිඳු සෑය, අම්බස්තල දාගැබ, මහිඳු රජතුමාගේ පුවරු ලිපිය, දා ගෙය, ආරාධනා ගල, කඵදිය පොකුණ, සන්නිපාත ශාලාව, ඇත්වෙහෙර හා කඳු පාමුල පිහිටි ආරාමික නටඹුන් සමූහය වැදගත්වේ.

වංශකතා සාධක අනුව මෙහි තිබූ ලෙන් 68 ක් සංඝයා වහන්සේගේ වාසය සඳහා පිළියෙල කර පූජාකර ඇත. මින් එක් ලෙනක මහිඳු මාහිමියන් වාසය කර ඇති බවත් එය වර්තමානයේ මහිඳු ගුහාව ලෙසත් ජනවහරේ ප්‍රචලිතය.

මහිඳු මාහිමියන් යනු ගිහිකල ධර්මාශෝක රජුගේ එකම පුත්‍රියා ය. ධර්මාශෝක රජු පැළලුප් නුවර අධිරාජ්‍යයා බවට පත්වන විට මහින්ද කුමරුගේ වයස අවුරුදු 14 ක් වූ අතර ඉන් වසර 6කට පසු එනම් කුමරු වයස අවුරුදු 20 දී පැවිදිවියට ඇතුළත්වී තිබේ. මහණදම් පිරිම අරඹා වසර කිහිපයක් ගිය කල උන්වහන්සේ රහත්භාවයට පත්ව ඇත. සසර මහ කෙටි කරගත් මහින්ද මහරහතන් වහන්සේ තම පියාගේ ඉල්ලීම පිරිදි උතුම් වූ බුද්ධ දර්ශනයේ හරය රැගෙන ලක්දිවට වැඩම කරවන ලදී. ඉන් පසුව බුද්ධ දර්ශනය මෙරට රාජ්‍ය ආගම බවට පත්වන අතර අර්ථව කුමාරයාගේ පැවිදිවීමෙන් මෙරට හික්ෂු ශාසනයද

සහමින් තෙරණිය යටතේ අනුලා දේවියගේ පැවිදිවීමෙන් මෙරට හික්ෂුණී ශාසනය ද ඇරඹිණි. ගස් ගල් අදහමින් සිටි මිනිසුන් මෙම නව්‍ය ආගම වටා රොක්වන්නට වූ අතර සසර මහ කෙටිකර ගැනීමේ අරමුණින් බොහෝ පිරිස් පැවිදිවන්නට වූහ.

මෙරට එකල දියුණු වාස්තුවිද්‍යාත්මක ඉදිකිරීම් නොවූ හෙයින් ආරම්භයේ දී ස්වභාවික ගල් ලෙන් පිරිසිදු කර කටාරම් කොටා ජලය ඇතුලට ගලා ඒම වලකා හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ වාසය සඳහා පූජාකර ඇත. මහිඳු මාහිමියන් ඇතුළු හික්ෂු පිරිවර නමන්ගේ වාසස්ථානය ලෙස මහින්දලා පුදබිමම තෝරා ගන්නා ලද අතර ඒ අනුව දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා විසින් ලෙන් 68 ක් ඉදිකර පූජාකර තිබේ. මෙම ලෙන් වල කොටා ඇති ලෙන් ලිපිවලට අනුව දේවානම්පියතිස්ස රජතුමා විසින් ද, ඔහුගේ භාර්යාව විසින් හා සොහොයුරු උන්තිය රජු විසින් ද, රජ පවුලේ සාමාජිකයන් හා සැදහැවතුන් ද මෙම ලෙන් සතරදිගින් පැමිණෙන නොපැමිණෙන හික්ෂුන් වහන්සේලා වෙනුවෙන් පූජාකර ඇත.

අම්බස්තල දාගැබේ සිට නැගෙනහිර දිශාවට ගමන්කරන විට එම ස්ථානයෙන් පහළට යොමු වූ අඩි පාරක් දැකගත හැකිවේ. ස්වභාවික ගල් පිහිටිම හා තැනින් තැන ගොඩනැගූ ශිලාමය පියගැට පේළි ඔස්සේ මෙම මහ සකස්වී ඇති අතර එම මහ ඔස්සේ ටික දුරක් ගිය විට මහිඳු ගුහාව දැකගත හැකිය. මහිඳු ගුහාවට එම නම ලැබීමට හේතුව ලෙස ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වන්නේ එය මහිඳු මාහිමියන් වැඩ සිටි ලෙන යන්නයි. මෙම ජනප්‍රවාදයේ

නිරවද්‍යතාවය සනාතන සාධක ලෙස තුළින් මෙන්ම ලෙන අවට පරිසරයෙන්ද ලැබෙන බව පෙනේ. මහින්දලා කන්දේ එක් බැවුමක පිහිටි මෙම ලෙන තුළ සිටින අයකුට භාත්පස දක්නට ලැබෙන්නේ ඉතාම සුන්දර දර්ශනයකි. ලෙන අවට ස්වාභාවික පරිසරයේ වමන්කාරය දෙනෙතට අසුවන ඕනෑම අයෙකුගේ සිතට සැතපීම ගෙනදෙනවා නොඅනුමානය. රහතන් වහන්සේ තමකට මෙම නිදහස් පරිසරය තම මනස දියුණු කරගැනීමට මනා පිටුවහලක් වන බව පැවසීම උචිත ය. මෙම ලෙන මහින්දලා කඳු අරණේ පිහිටි අනෙකුත් ලෙන් අතරින් වෙනස්වන සුවිශේෂී පිහිටීමකින්ද යුක්ත වේ. ඒ අනුව මෙම ලෙන සකස්වී ඇත්තේ ගල් දෙකක් ඉහලින් එකට බද්ධවූ ආකාරයට වන අතර එම නිසා ඇතුළත දෙපසින්ම පරිසරයට විවෘතව පවතී. එම පිහිටීම නිසාම ලෙන තුළින් නිරන්තරයෙන් සිහිල් සුළඟක් හමායනු ලැබේ. මෙම අපූර්වතම ලෙන තුළ පිහිටි ගල් මත මනාව ඔප දැමූ ගල් ආසනයක් සකස් කර ඇති අතර එය මහිඳු මාහිමියන් භාවනායෝගීව සිටීමට හා සයනය කිරීමට උපයුක්ත කරගන්නට ඇතැයි ජනප්‍රවාදයේ පවතී.

සිංහල ධ්‍රැපවංශයේ සඳහන් වන්නේ මහිඳු මාහිමියන් බොහෝදෙනාට අවවාද කරමින් මහින්දලයේම වැඩ විසූ බවයි. ඒ අනුව පැහැදිලිවන කරුණ වන්නේ පොසොන් මස මෙරටට වැඩමකළ උන්වහන්සේ ඉන් මසකට පසු උදාවන වස් කාලයේ මහින්දලයේම වස් වසන්නට ඇති බව ය. සෙසු හික්ෂුන් අටසැට ලෙන්හි වස් වසන කල මහිඳු මාහිමියන් මෙම මහිඳු ගුහාවේ වස් වසන්නට ඇති බව සිතීම යුක්ති සහගත ය.

මහිඳු මාහිමියන් අසුවසක් ආයු වලදා වේනියගිරි පර්වතයේදී එනම් මහින්දලයේදී පිරිනිවන් පෑ බව මහාවංසය සඳහන් කරන අතර ඒ අනුව උන්වහන්සේ වෙනුවෙන්ම වෙන්වූ ලෙනක් මෙම ආරාම සංකීර්ණයේ පැවැතුණේ යැයි ජනප්‍රවාදයේ එන අදහස යුක්ති සහගත බව පෙනේ. එසේනම් මහින්දලා පූජා භූමියට පැමිණෙන සැදහැවතුන් අතිවාර්යයන්ගේ දැක බලාගත යුතු පූජනීය ස්ථානයක් ලෙසට මහිඳු ගුහාව හැඳින්වීම වටී.

